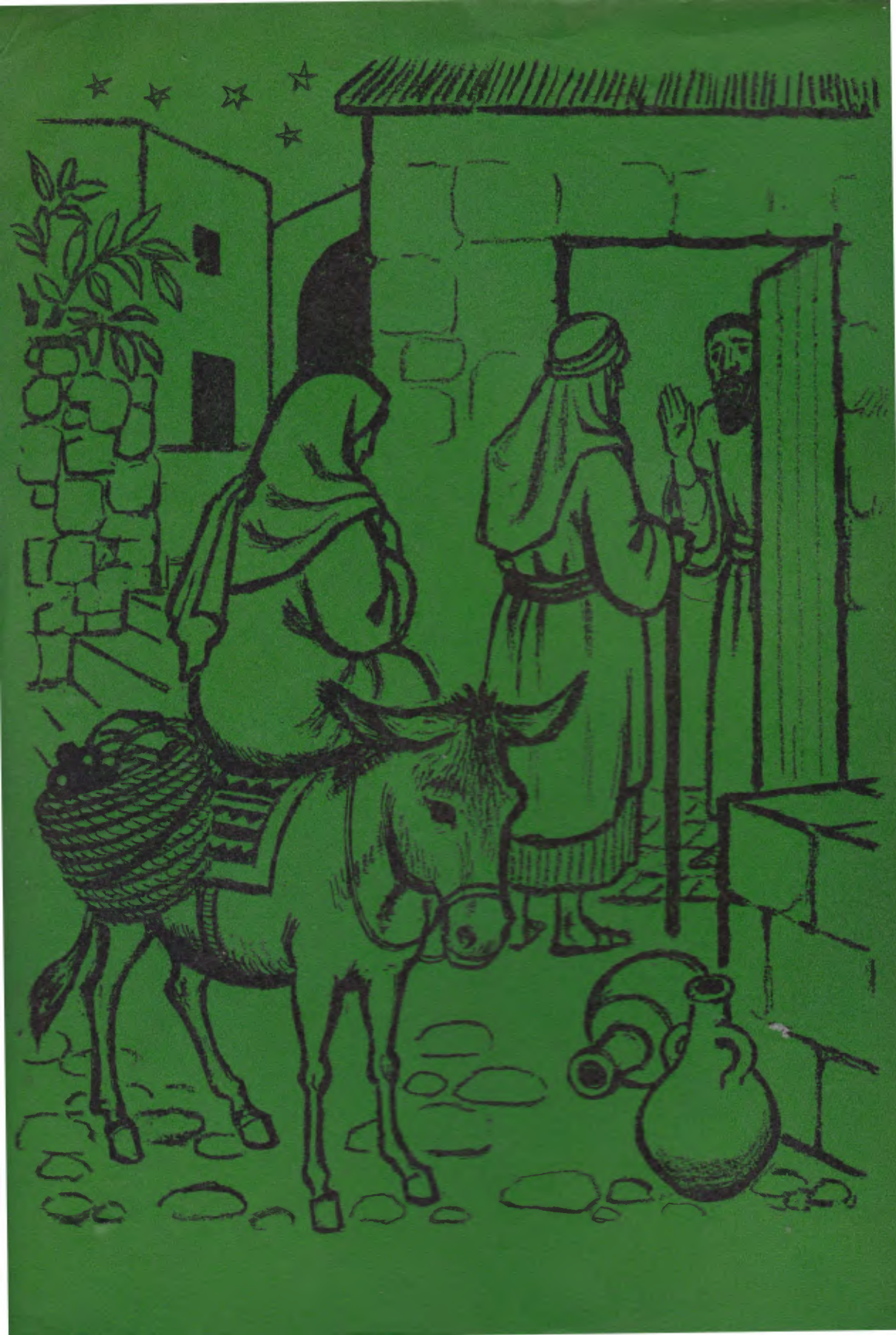

Kerstboek

Het licht schijnt overal

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Kerstboek

Het licht schijnt overal

met bijdragen van
H. Th. de Booy
D. A. Cramer-Schaap
Gertie Evenhuis
C. N. Graaff
M. H. Graaff-Bresters
M. J. van Heemstra
Gera Jansma-Van Schouwenburg
M. C. J. Vleming
C. Wilkeshuis

omslag en illustraties van
Jetty Krever

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam - mcmlxvi

Hier is ons kerstboek weer - voor de zestiende keer. Het is, evenals vorige jaren, bestemd voor verschillende leeftijdsgroepen: van 6 tot 8, van 8 tot 11 en van 11 jaar en ouder. Ook de rubriek 'Zelf aan het werk' is er weer in te vinden, met knutselwerk, puzzels en wedstrijd-opgaven. En een groot aantal boeken ligt klaar voor jongens en meisjes die mooi werk en goede oplossingen inzenden. Vele illustraties zijn weer in twee kleuren uitgevoerd. 'Het licht schijnt overal' zal, net als voorgaande jaren, welkom zijn bij allen die Kerstmis willen vieren: thuis, in de kerk - en op school, zondagschool of club.

Inhoud

Wanda's duif <i>M. H. Graaff-Bresters</i> - 8-11 jaar	3
Een winteravond op het Enkhuizer zand <i>H. Th. de Booy</i> - boven 11 jaar	8
De ééndagsbisschop <i>C. Wilkeshuis</i> - 8-11 jaar	15
Op zoek naar het Kindje <i>D. A. Cramer-Schaap</i> - 6-8 jaar	20
De club <i>C. N. Graaff</i> - 8-11 jaar	23
Onder de Engelse maan <i>Gertie Evenhuis</i> - boven 11 jaar	29
Kees en de actie 'Geleidehond' <i>Gera Jansma-Van Schouwenburg</i> - 8-11 jaar	38
Het Kerstfeest van de professor <i>M. J. van Heemstra</i> - boven 11 jaar	44
Zelf aan het werk <i>D. A. Cramer-Schaap</i> en <i>M. C. J. Vleming</i>	50
Meer boeken voor Kerstmis	64

Wanda's duif

Een verhaal rondom een kerstvoering in Kroatië

Rood van inspanning zat Wanda op de drempel van de boerderij te prutsen; een aardappel in de ene, een mesje in de andere hand. 't Wou maar niet lukken en ze moest het helemaal alleen doen, deze keer.

De twee grote broers Serge en Paul waren met vader naar het bos - bomen hakken voor het kerstvuur en de kerstboom halen, natuurlijk - en moeder had het veel te druk met koken en bakken. Hè lekker, die geur van vers gebakken brood. Straks mocht ze meehelpen de tafel klaar te maken. De grote 'badjanaca' had ze ook helpen bakken. (De 'badjanaca' is een grote koek met geldstukken erin gebakken. De koek wordt als versiering op de kersttafel gezet en na het Kerstfeest aan de armen gegeven.) Met Paul en Serge had ze er de geldstukken in gestopt. Nu, er zaten er heel wat in. Genoeg om een kip voor te kopen of misschien wel een duif, dacht Wanda.

Ja, die duif - akelig, dat het niet lukken wou. Ze prutste weer verwoed aan de aardappel en probeerde er de vorm van een vogelkop in te krijgen. Maar het leek net zoveel op een varkenssnoet - het werd niets.

Andere jaren had Serge het altijd gedaan. Die kon het prachtig - zo'n duif maken van een aardappel en kippeveren. Maar die was nu veertien en dus groot genoeg om met vader naar het bos te gaan. Nu moest zij het doen. „Dit is het werk van de kinderen,“ zeiden vader en moeder altijd. En meneer op school had gezegd: „Als je die duif maakt en in je kamer hangt, is dat het teken van de Heilige Geest. Maak hem dus zo mooi mogelijk: het is voor Jezus.“ Ja, Wanda wilde wel, maar het ging gewoonweg niet. Het bleef een rare aardappel met kippeveren, die vleugels moesten voorstellen. En dat, terwijl ze zó graag iets moois wilde maken, iets echt moois voor Kerstfeest. Ze droomde weg, dacht aan vannacht als ze met vader, moeder en de broers de heuvel op zou klimmen naar het kleine dorpskerkje, aan de dienst met de kerstkribbe en de kaarsen en het blijde zingen, dat Jezus was geboren.

En daarna, het dansen en zingen op het dorpsplein bij de oude Gaidas, de doedelzak-speler. Wat een vreugde om daar allemaal samen in de sneeuw te dansen, de armen om elkaars middel, oud en jong en arm en rijk, want zelfs de kinderen van de dorpssecretaris deden altijd mee en die waren erg deftig, vond Wanda.

„Wanda, ikke jouw vere hebbe.“ Wanda schrok op. Naast haar stond Anna, kleine bolle kleuter van drie jaar, die met grage grijphandjes plotseling de aardappel pakte en er met een ruk de veren uittrok.

„Nee afblijven, niet doen.“ Wanda pakte haar beet, maar het kleine zusje was niet van plan haar buit zomaar terug te geven. Ze holde weg, het erf over en riep kraaiend: „Ikke vere hebbe.“ Ze maakte er een spelletje van en nog vóór Wanda haar te pakken had, gooide ze de aardappel in de stal tussen het stro waar de geiten stonden.

Maar toen klonk moeders stem: „Wanda, kom eens gauw helpen; let jij op de koe-ken, dan ga ik de geiten melken.“

Mopperend, helemaal uit haar humeur, kwam Wanda binnen. Dat vervelende kind ook. „Ze krijgt straks een tik van me.”

Moeder keek haar strak aan. „Nu geen ruzie kind, 't wordt Kerstfeest.”

Wanda schokschouderde even. Maar ja, moeder had gelijk. Je mocht niet boos zijn op elkaar met Kerstmis en zeker elkaar niet slaan. Als je dat deed, zou het een slecht jaar worden, zeiden de Kroatische boeren altijd.

Vooruit dan maar; straks nog eens proberen met die duif. In ieder geval moest-ie af, want in ieder huis in Kroatië hoorde met Kerst zo'n duif te hangen. Dat wist zelfs kleine Anna al te vertellen.

Maar nu eerst de koeken. En vol ijver begon Wanda in het deeg te roeren voor de laatste, die voor het vee bestemd waren. Die kregen ook wat extra's met Kerstfeest.

Het begon al wat donker te worden, toen de jongens thuiskwamen. „We hebben een pracht kerstboom,” vertelde Serge met stralende ogen, „en houtblokken - moet je zien - zo groot.”

„En wij hebben de kersttafel klaar,” juichte Wanda, die er nu met haar vrolijk geborduurde schort, de veelkleurige gebreide kousen en de rode linten in haar donkere vlechten echt feestelijk uitzag.

Vader knikte: „'t Is mooi, hoor.” En tevreden overzag hij de keuken met de grote ronde tafel, waarop behalve de badjanaca met de kaars ook de versierde schalen prijkten met appels, noten, groene korenhalmen en nog drie vrolijk versierde kaarsen: één voor het geluk van het gezin, één voor de vruchtbaarheid van de velden en één voor de gezondheid van het vee. Want zo was dat overal in de omtrek de gewoonte.

En nu was het grote ogenblik aangebroken. De kerstboom werd opgehangen. Want in Kroatië hangt men de kerstboom altijd ondersteboven aan de zoldering. Allen zaten ze bij elkaar, ook oma, die aan de overkant woonde, en kleine Anna, die zich al op het stro, onder de tafel genesteld had. Want in de kerstnacht slapen de Kroatische kinderen nooit in hun eigen bed, maar op stro, net als het kerstkind lang geleden.

Voorzichtig maakte vader de kerstboom vast aan de zware balken van de zoldering. En daar hing hij dan, de punt naar beneden. Nu begon het versieren, met vergulde noten, appeltjes en linten in de Kroatische kleuren, totdat de boom één bont feest van dennegroen en kleur geworden was.

Daarna, toen ze allemaal aan tafel zaten, ging vader naar het houtvuur, strooide er wijn op en een paar graankorrels en terwijl hij het aanstak, sprak hij plechtig: „Vandaag werd het Licht der wereld geboren en nooit en te nimmer zal het uitdoven.“

Wanda staarde met half toegeknepen ogen in de vlammen. Mooi was dat! Al die flikkerlichtjes! Nu moesten ze zorgen dat het kerstvuur niet uitging. Stel je voor. Gods Licht doofde immers nooit uit.

Het was Serge, die de stilte verbrak. „Waar is je duif, Wanda? Waarom heb je 'm niet opgehangen?“

Wanda schrok; zo druk had ze het gehad, dat ze 't helemaal vergeten was.

„Ik . . . ik ben nog niet helemaal klaar,“ aarzelde ze. „Morgen hang ik hem op.“ Vader schudde even het hoofd. „Het is anders gewoonte dat hij op Kerstavond klaar is, kind.“

En Serge voegde er trots aan toe: „Ik was er altijd op tijd mee klaar, hè moeder?“ Maar moeder, die Wanda's gezicht zag betrekken, kwam haar te hulp. „Ze heeft het ook zo druk gehad met andere dingen; het kind heeft me met alles geholpen vandaag.“

Opgelucht keek Wanda moeder aan, maar tegelijk bedacht ze, dat er eigenlijk geen tijd meer was om de duif te maken. Of misschien morgenochtend heel vroeg. Of misschien . . .

Ineens was haar besluit genomen. Vanavond zou ze het doen. Na de kerkdienst. Ze zou meteen naar huis gaan en niet naar het feest van de Gaidas. Want ze wilde niet, dat Serge of een van de anderen de duif zou afmaken. Ze moest en zou er nu zelf iets moois van maken, iets moois voor Jezus. Ja vanavond, als de anderen dansten op het dorpsplein . . .

Het was middernacht, toen de dorpsklok zijn feestelijk gebeier over de landen zond en de dorpelingen in hun mooiste en kleurigste drachten de kerkdienst uitkwamen en de besneeuwde heuvel afliepen naar het dorpsplein. Daar immers stond de oude Gaidas, de doedelzakspeler, hen al op te wachten. Daar verzamelden alle dorpelingen zich nu om elkaar 'zalig Kerstfeest' te wensen en daarna te dansen van vreugde op de tonen van de doedelzak.

Maar Wanda was er niet bij; dadelijk na de kerkdienst had ze moeder iets in het oor gefluisterd en was ze als een haas de kerkheuvel afgehold en de smalle zijweg ingegaan naar huis.

Ze voelde zich gelukkig. Nu ging ze de duif maken. De duif voor Jezus. En een beetje hijgend nog zette ze zich even later bij het vuur, met een nieuwe aardappel en alle veren die ze nog had kunnen vinden. Het was heel stil in huis, kleine Anna sliep in het stro, oma in de bedstee en je hoorde alleen het getiktak van de klok en het

geknister van de houtblokken in de schouw. Ze had nu rustig de tijd, dacht Wanda. Het zou vast nog wel een uur duren voordat de anderen thuiskwamen.

Voorzichtig begon ze in de aardappel te kerven. Nu moest hij toch wel mooi worden. Hoe zou het anders kunnen, als je iets maakte in de kerstnacht?

Een heel mooie duif . . . stel je voor, dat het een echte duif werd, net als in sprookjes. Een die ging vliegen, een die . . . Hè nu wou het nog niet lukken Nu ze de eerste kippeveren in de aardappel gestoken had, vond ze dat het nòg nergens naar leek. Ze keek en keek nog eens, en vreemd . . . wat was dat? Het was alsof het snaveltje van de duif, dat haar zo stomp en ongelukkig had toegeschenen, plotseling spitser werd. En . . . o, kijk eens, het bewoog! Ja werkelijk. De oogjes van de duif begonnen te schitteren als kleine gitjes. En hoorde ze daar nu ook een stem? Nee, dat kon natuurlijk niet. Dat was verbeelding.

Maar: „Dank je wel Wanda, dat je me gemaakt hebt,” hoorde ze nu heel duidelijk zeggen en tegelijk zag ze hoe de duif zijn vreemde vleugels - maar nee, het waren prachtige veren geworden - uitspreidde en wegvloog, dwars door het raam.

Wanda keek hem na, maar voordat ze goed en wel besepte wat er gebeurde, werd ze zelf opgenomen en vloog ze met de duif door de lucht onder de met sterren bezaaide hemel. Onder haar lagen de huizen en de heuvels, wit besneeuwd en o, daar was het dorpsplein. Daar waren ze allemaal nog aan het dansen. Ze zag Serge, Paul en vader en moeder. Ze wilde er heengaan, maar toen hoorde ze de duif zeggen: „Kom, we gaan naar Jezus.” En een ogenblik later stond ze in het kleine dorpskerkje, helemaal alleen met de duif. Maar die was meteen naar voren gevlogen en zat nu op de rand van de kerstkribbe. Aarzelend kwam ook Wanda dichterbij en ja, het was waar, daar lag het kerstkindje in het stro, het kindje Jezus. Wanda boog zich over het kribje heen en toen lachte het kind plotseling vrolijk en hel, net als kleine Anna en het greep naar de duif, Wanda's duif.

Maar toen klonken zware voetstappen en vaders stem: „Kom Wanda, kind, het wordt tijd.”

Met een wonderlijk blij gevoel sloeg Wanda de ogen op en . . . keek verbaasd om zich heen. Wèg kerk, wèg kerstkribbe. Ze lag in het stro onder de tafel en vader stond voor haar.

„O, ik heb gedroomd,” zuchtte ze.

„Dat geloof ik ook,” zei vader. „Maar schiet nu op, kind, het is kerstmorgen en straks komen de eerste gasten.”

„O,” schrok Wanda toen. „De duif! Dan ben ik zeker in slaap gevallen gisteravond en de duif is niet af.”

Vader lachte. „Kijk maar eens wat een mooie duif er hangt.”

En ja, daar hing hij, zag Wanda, boven de deur. Een wonderlijk geheel van kippeveren, maar de vorm - oogjes en snavel - was die van een duif, de duif uit haar droom. Maar tegelijk wist ze dat het háár duif niet was; dat kon immers niet. Serge had hem natuurlijk afgemaakt, toen ze haar vannacht slapend bij het houtvuur hadden gevonden. Serge of vader. Even trilden haar lippen. Er prikten een paar tranen achter haar ogen. Ze had die duif zó graag zelf willen maken. Ze had er het feest met de Gaidas zelfs voor laten schieten.

Maar dan dacht ze weer aan haar droom, aan het kerstkind dat glimlachte. En nu rolden er echt een paar tranen over haar wang. Tranen van blijdschap. Want opeens begreep ze dat het er niet toe deed, dat Serge het beter kon en dat kleine Anna haar werk in de war had gebracht. Het was immers Kerstfeest. God was heel dichtbij en daar ging het om.

Een winteravond op het Enkhuizer zand

Het was altijd een feest voor de jongens, als oom Bart kwam logeren. Ze hingen aan zijn lippen, want hij kon boeiend vertellen over lange zeereizen naar verre landen. Als tweede en later eerste stuurman had hij veel beleefd in de harde jaren 1940-1945. Twee keer was het schip waarop hij voer getorpedeerd. De eerste keer werden de overlevenden spoedig opgepikt door een fregat, dat het convooi beschermde, maar een jaar later liep het minder goed af. De sloep, waarover stuurman Bart Zeilinga het bevel voerde, zwalkte twee weken rond op de Atlantische Oceaan voor hij terecht kwam op een onbewoond eilandje van de Bahama-groep. Oom Bart sprak zelden over zijn oorlogservaringen, maar het verhaal van deze tocht vol ontberingen en het kamperen op de barre koraalrots hadden zijn neven, de zestien- en vijftienjarige Henk en Wim Meertens, toch van hem losgekregen.

„Als je zo doorgaat,” had hun moeder, Barts zuster Geertje, gezegd, „willen ze ook naar zee.”

„Waarom niet?” had Bart geantwoord. „Ze zien wat van de wereld en de zee zal mannen van ze maken.”

„Jij hebt goed praten,” lachte moeder Geertje. „Jij bent met de zee getrouwd.”

Ja, Bart Zeilinga was vrijgezel gebleven en het was wel eens moeilijk voor hem, als de officieren die hij onder zijn bevel had er soms schoon genoeg van kregen zo lang gescheiden te zijn van vrouw en kinderen.

Als hij met zijn schip te Amsterdam binnenviel kon hij er zeker van zijn met open armen ontvangen te worden door het gezin van zijn zwager Meertens. Kapitein Zeilinga was een stevig gebouwde man, nog in de kracht van zijn leven, met een open, door zon en zoutwater gepekeld zeemansgezicht. Er ging een natuurlijk gezag van hem uit, dat voelde iedereen die met hem te maken had. Maar hij was dankbaar als een kind voor warmte en gezelligheid.

Toen zijn schip enkele dagen voor Kerstmis te Amsterdam afmeerde en hij twee weken verlof tegoed had, sprak het vanzelf dat hij de feestdagen bij zijn zwager en zuster zou doorbrengen.

In de warm-verlichte kamer voor de open haard zittend na een verrukkelijk kerstdiner, stopte hij zijn onafscheidelijke pijp en staarde zwijgend wat in het vuur.

‘Nu komen de verhalen,’ dachten Henk en Wim. Zij moesten nog een paar minuten geduld hebben, oom Bart hield ervan hen in spanning te laten.

„Zouden jullie een zeilsloep willen hebben, jongens?” vroeg hij.

Deze vraag kwam geheel onverwachts. Vader en moeder Meertens keken verbaasd op. Henk en Wim konden hun oren niet geloven. Ze bezaten een klein jolletje, waarmee ze dikwijls zeilden op de Westeinderplas, maar hun verlangen ging uit naar een vaartuig, zeewaardig genoeg voor het IJsselmeer. Dit zou wel een vrome wens blijven, dat was hun wel duidelijk toen ze er met hun vader over hadden gesproken.

„’t Spijt me, jongens,” had hij gezegd, „maar dat kan bruin niet trekken.”

„Een zeilsloep, oom Bart, een zeilsloep?” vroegen Henk en Wim in koor. Ze stotterden van opwindning.

„Ja, precies wat ik zeg, een zeewaardige zeilsloep. Een reddingboot van het Deense schip, dat dit voorjaar op de Terschellinger gronden is vergaan. De sloep spoelde

aan op de Vliehors en werd door de strandvonder geborgen. Een vriend van me, een gepensioneerd kapitein van de grote vaart, kocht de sloep toen deze, tegelijk met andere strandgoederen, openbaar werd geveild. Hij voorzag de boot van een zeilkiel, timmerde er een klein kajuitje in, kocht een behoorlijk zeiltuig: grootzeil en fok, en was van plan er mee op de Waddenzee te gaan vissen. Net was hij met alles klaar of hij kreeg last van zijn hart en nu moet hij zich heel rustig houden. Een beetje werken in zijn tuintje gaat nog wel, maar van in zijn eentje op de Wadden zeilen kan geen sprake meer zijn. Hij seinde mij of ik de sloep wilde overnemen en daar heb ik 'Ja' op geantwoord. Ik heb tot begin januari verlof; een mooie gelegenheid om met de boot van Vlieland naar Amsterdam te zeilen. 't Kan een koud tochtje worden, maar met dikke kleren zal 't wel gaan en jullie kunt van mij oliegoed en rubber laarzen lenen. De sloep zal 'Geertje' worden gedoopt,' zei hij, zijn zuster aankijkend, „we nemen overmorgen de bus naar Harlingen, steken met de middagboot naar Vlieland over, overnachten daar bij m'n vrienden en de volgende dag gaan we, wind en weder dienende, onder zeil." Zeilinga nam het als vanzelfsprekend aan, dat zijn onverwachte plan voetstoots zou worden aangenomen.

De ouders van Henk en Wim waren een beetje geschrokken. Die winterse zeilerij leek hun maar een zeer matig genoeg; Henk en Wim waren kerngezond, dat wel, maar als het weer omsloeg zou zo'n tocht niet zonder risico zijn. Ze konden het echter niet over hun hart krijgen hun enthousiasme te blussen.

De rest van de avond werd over niets anders gesproken, en de volgende morgen gingen de jongens met oom Bart naar zijn schip om oliejassen, laarzen en een opblaasbaar rubbervlotje te halen. „Veiligheid boven alles," had oom Bart gezegd. „Je weet nooit wat je kan overkomen op zee, reddingsmiddelen moet je aan boord hebben." Ook voor een pistool met lichtkogels had hij gezorgd.

„Veel eten hoeft je ons niet mee te geven, Geertje," zei hij, „we zijn hoogstens twee dagen onderweg. Een paar blikjes erwtensoep, wat koffie, thee, melk, suiker, brood en boter is alles wat wij nodig hebben."

De weerberichten waren niet ongunstig; een hogedrukgebied boven Scandinavië zorgde voor noordoostelijke wind en hield de Atlantische depressies op een afstand.

Het was een stralende dag, toen Bart Zeilinga met de jongens op de postboot naar Vlieland voer. Hij kende dit vaarwater op zijn duimpje, want zijn zeemansopleiding had hij gekregen op de Zeevaartschool van Terschelling. Er woei een zwakke noordoosten wind, de kim was helder en de silhouetten van Terschelling en Vlieland met daartussen het wijde zeegat, waren duidelijk zichtbaar. Henk en Wim wierpen stukjes brood naar de krijsende meeuwen, die het schip volgden en zogen met volle teugen de prikkelende zeelucht op. Met oom Barts zoekijker tuurden zij naar het hoge Vuurtorenduin van Vlieland; donkerblauw-groene dennen en wit zand. Daaronder de rode daken van lage huisjes.

De postboot voer de smalle Vliesloot binnen, langs het werkhaventje van de Waterstaat aan de oostpunt van het eiland.

„Let op, jongens,“ zei oom Bart, „vóór in de werkhaven moet de *Geertje* liggen.“ De harde vloed maakte, dat de postboot de nauwe haveningang zeer snel voorbij was, maar Henk en Wim hadden 'hun' boot nog net kunnen zien, wit geschilderd met een blauw kajuitje. Ze juichten opgewonden. Oom Bart knikte tevreden; 't was een goed vaartuig, dat had hij direct in de gaten gehad. De nadere kennismaking met de *Geertje* bevestigde zijn eerste indruk.

Met de vorige eigenaar inspecteerde hij de inventaris. De voormalige scheepsreddingboot was tot in de puntjes uitgerust: een paar riemen, flinke dreg, touwwerk, bootshaken, putsen, zwabber, lantaarns, kooktoestel, pannen, zwemvesten en natuurlijk een behoorlijk sloepskompas, in een houten kistje bevestigd voor de ingang van de kajuit.

De volgende morgen, kort na zonsopkomst, werden de zeilen gehesen. In de Vliesloot, recht in de wind, moest worden opgewerkt maar de doorstaande eb hielp een handje. 'Schipper' Zeilinga, die met voldoening had geconstateerd dat de sloep een handelbaar vaartuig was en hij een bruikbare bemanning aan boord had, verheugde zich op de zeiltocht naar Amsterdam. Hij genoot van het enthousiasme van de jongens, die, dik ingepakt, geen last hadden van de kou. Via Vliestroom, Inschot en Zuid-Oostrak voer de *Geertje* naar Kornwerderzand, stroom tegen, maar met een matige, langzaam aanwakkerende noordoostenwind, zodat de sluizen na een uur of vijf zeilen waren bereikt. De lucht betrok echter en de laatste weerberichten luidden minder gunstig; er was kans op sneeuw- en hagelbuien en harde wind.

Tijdens het schutten gaf oom Bart de jongens les in splitsen. Er moest een oogsplits worden gelegd in een tros en hij toonde hun hoe zij dit met behulp van een marlpriem - een zware, ronde, kegelvormige, spits toelopende stalen pen - moesten doen. Henk en Wim waren er nog druk mee bezig toen de sluisdeuren werden geopend. Wim legde, zonder te beseffen welke ernstige gevolgen dit zou kunnen hebben, de marlpriem naast het kompas en hielp Henk met het hijsen van de zeilen. Urker kotters voeren de sluis binnen, zodat Zeilinga's aandacht geheel bij de navigatie was. Daarom zag hij niet dat de marlpriem vlakbij het kompas lag. Wim legde even later een zwemvest op het tegen de kajuit aangebrachte bankje, om hier straks, onder het zeilen, op te gaan zitten. De kajuitopbouw gaf goede beschutting tegen de kou. De marlpriem werd door dit zwemvest aan het oog onttrokken . . .

Toen de *Geertje* de haven uit was, begon het te sneeuwen, maar tussen de buien door bleef de Friese kust zichtbaar. De wind ruimde naar het oost-noordoosten en nam merkbaar in kracht toe. De *Geertje* stootte door de korte golven van het IJselmeer, langs Gaast, Workum, Hindeloopen en tenslotte Stavoren. Tegen zonsondergang, dwars van deze Friese stad, werd koers gezet op Urk. Zeilinga voelde er niet voor, gezien het zeer slechte zicht, naar het, langs Enkhuizen lopende, Krabbersgat

te varen. Wanneer hij de lichten niet zou verkennen, had je alle kans op het Kooizand of op het ver om de oost uitstekende Enkhuizerzand terecht te komen. Hij wilde geen enkel risico nemen. De kompaslamp werd aangestoken en met koers zuidzuidoost ging het verder. Tenminste dat dacht hij. Hij wist niet, dat de marlpriem naast het kompas lag en dat deze de magneetnaald een afwijking had gegeven van bijna twee streken . . . De *Geertje* lag in werkelijkheid zúid voor. Daardoor viel het hem ook niet op, dat de wind na een zware bui nog meer was geruimd en nu, met kracht 7, pal uit het oosten kwam.

Hij liet de jongens een rif in het grootzeil leggen; het buiswater spatte hun in het gezicht, hun vingers leken te bevriezen, maar ze wilden niet laten merken wat een koud en moeilijk karweitje zij dit vonden. 'Wel iets heel anders deze zeiltocht dan de vriendelijke zeilerij zomers op de Westeinder Plas,' dachten zij. Nu was het ernst. Oom Bart vertelde nu geen verhalen meer, hij gaf slechts korte bevelen. De pogin-

gen om zijn pijp aan te steken had hij moeten opgeven. Ook hij kreeg last van de doordringende kou en nam zich voor te Urk binnen te lopen. Van het opwarmen van erwtensoep - de *Geertje* lag zwaar over stuurboord - was geen sprake. Het bleef sneeuwen, een fijne, ondoordringbare sneeuwjacht stooft over het donkere water. En in deze barre winteravond zeilde de *Geertje*, tengevolge van het miswijzende kompas, recht op het verraderlijke Enkhuizerzand af . . .

„Oom Bart,” vroeg Wim, die rillend van kou op het bankje zat, met zijn rug tegen de kajuitopbouw geleund, „over hoeveel tijd zijn we bij Urk?”

„Nog een goed half uur, jongen, en dan gaan we fijn in een hotel en jullie snel onder de wol.”

Hij had dit nauwelijks gezegd, of de kiel van de *Geertje* stootte op een ondiepte. Deze schok kwam volkomen onverwachts. Zeilinga wist zich nog staande te houden. Bijna was hij voorover gevallen, maar met ijzeren greep hield hij de helmstok omklemd. De sloep kreeg zware slagzij, water stroomde aan lijn in de cockpit.

De jongens waren hevig geschrokken, doch werden direct aan het werk gezet.

„Als de bliksem de zeilen strijken!” schreeuwde oom Bart. Hij liep snel naar het voorschip, zich vastklappend aan de reling langs de kajuit, maakte de dreggetros los, wierp de dreg overboord en hielp de jongens met het strijken en binnenhalen van de zeilen. Een kritiek moment, want nu de kiel over het zand schuurde, dreigde de *Geertje* te kapseizen. Henk en Wim vergaten de kou, zij trokken aan de bol staande zeilen en met vereende krachten kregen ze deze naar beneden. De sloep richtte zich op, maar bleef stoten. De dreggetros kwam stijf te staan, de dreg pakte dus en de *Geertje* lag gelukkig nog niet geheel geboeid. De harde wind en korte venijnige golven, die op de bank braken, joegen de sloep, toen na korte tijd de dreg begon te krabben, hoger op de ondiepte.

„Daar zitten we dan, jongens,” zei oom Bart. „Dit kan niet anders dan het Enkhuizerzand zijn, maar hoe we dáár op terecht zijn kunnen komen is me een raadsel. Het kompas was in orde, dat heb ik vanmorgen geconstateerd. Doe een zwemvest aan.”

Wim nam het op het bankje liggende vest, de marlpriem rolde er af en viel met een klap in de cockpit.

„Alle donders!” riep oom Bart. „Wie heeft dat ding naast het kompas laten liggen?” Een vlaag van woede stooft in hem op. Dáárom waren ze dus zo uit de koers geraakt en op het Enkhuizerzand gestrand! 't Was de eerste keer in zijn lange zeemansloopbaan, dat zijn navigatie had gefaald en dan door zo'n miserabele stommitieit.

Wim stotterde verontschuldigen, hij had er niet aan gedacht, dat dit stukje ijzer het kompas van streek zou brengen.

Oom Barts boosheid ebde snel weg. Het ging er nu toch alleen maar om de *Geertje* voor een ondergang te behoeden; bij deze halve oosterstorm aan lager wal op de rand van de banken liep het vaartuig grote kans te worden stukgeslagen, met alle gevolgen van dien. Gevaar dreigde, niet alleen voor de *Geertje*, maar ook voor de opvarenden, dat besepte hij terdege.

Hij greep het in de kajuit liggende lichtpistool, schoof een kogel in de loop, hield het wapen recht omhoog en vuurde. Het sneeuwde minder, misschien zouden ze het noodsein wel in Enkhuizen zien. Het was nog niet zo laat en er waren altijd wel mensen aan de waterkant. Hij wist, dat de Reddingmaatschappij een motorreddingboot te Enkhuizen in station had, een boot met weinig diepgang, speciaal ontworpen voor reddingwerk op het Enkhuizerzand. In 'De Reddingboot', het orgaan van de Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandse Redding-Maatschappij, had hij vele ver-

slagen gelezen van reddingtochten van deze boot, de 'K. F. Sluys', die herhaaldelijk moest uitvaren voor in moeilijkheden verkerende jachten.

„Zondagzeilers,” had hij dan wel eens meewarig gegrinnikt. En nu was hij zelf in de val gelopen!

De *Geertje* zat muurvast met dertig graden slagzij over stuurboord; de branding sloeg tegen de romp en kletste eroverheen. Zeilinga tuurde in westelijke richting en meende de lichten van Enkhuizen te zien.

Hij vuurde opnieuw het lichtpistool af. Weer daalde een rode vuurbol in de donkere nacht. Toen begon het hard te sneeuwen. Nog meer seinen geven had nu geen zin. Ineens dacht hij aan het rubber vlot. Zou het verantwoord zijn de jongens ermee naar de wal te sturen om hulp te halen? De harde wind zou hen in korte tijd er naar toe blazen en de branding aan lij van de *Geertje* was niet zo hoog, dat het vlot gevaar liep om te slaan. Voor drie man was het vlot te klein en hij kon natuurlijk niet een van de jongens aan boord achterlaten. Ze zouden kletsnat worden, dat zeker, maar in Enkhuizen kregen ze wel droge kleren.

Henk en Wim waren onmiddellijk bereid de tocht te ondernemen. Alles beter dan werkeloos op de gestrande boot te wachten op hulp en je steeds ellendiger te gaan voelen.

In een oogwenk werd het vlot opgepompt. Ze grepen de peddels, schoven het lichte bootje aan lij overboord en kropen erin. Oom Bart had hun gezegd de dunne lijn achter het vlotje, waaraan een lichte, van nylondoek gemaakte, kegelvormige sleepzak was bevestigd, uit te vieren, zodra ze vrij van de *Geertje* waren. Die sleepzak zou er dan wel voor zorgen dat het vlot recht voor de wind en zee naar de wal dreef. Henk en Wim zaten in het water op de bodem van het vlotje, maar peddelden uit alle macht, zodat ze niets merkten van de kou.

Nu moesten ze tonen dat oom Bart op hen kon rekenen. Zij voelden geen angst, de opwinding van dit avontuur overheerste alle andere gevoelens.

De lantaarn van de *Geertje* raakte spoedig uit zicht, zij schoten goed op en de sleepzak deed haar werk, het vlot kwam geen ogenblik dwarszees.

Intussen bleef hun oom lichtkogels afvuren. De zware sneeuwbus was overgejaagd en de lichten van Enkhuizen waren duidelijk zichtbaar.

Plotseling priemde een zoeklichtbundel door de donkere nacht, gleed in een cirkel over het water en bescheen het oranje vlotje en de in gele oliejasen gehulde jongens. Een visserman te Enkhuizen had de noodseinen gezien en onmiddellijk de schipper van de reddingboot gealarmeerd. Binnen tien minuten waren de vrijwilligers, die de reddingboot bemanden bijeen en voer de blauw-witte *K. F. Sluys* de haven uit.

De redders kenden ieder geultje, iedere ondiepte van het grillige Enkhuizerzand en begrepen dat het vaartuig op de buitenkant van de Oostrug terecht was gekomen. Nadat het rubbervlot was ontdekt, konden Henk en Wim spoedig aan boord van de reddingboot worden gehesen. Ze werden direct naar de voorkajuit gebracht, waar een voorraad warme kleren voor schipbreukelingen lag opgeborgen. Dikke lange onderbroeken en wollen borstrokken. Het uittrekken van de oliejasen en natte kleren bleek nog niet zo eenvoudig te zijn, want de reddingboot bokste tegen de zee op, als een bezetene slingerend en stampend.

Voor ze goed en wel gereed waren, had de *K. F. Sluys* de *Geertje* bereikt. De stuurman van de reddingboot schoot een parachutefakkeltje af en de gehele omgeving werd door de langzaam aan een valschermdalende vuurschijn verlicht. Zeilinga zei later, dat hij nooit zou vergeten wat er in hem was omgegaan toen hij plotseling de *K. F. Sluys* uit de donkere nacht zag opdoemen.

De schipper van de reddingboot overzag de situatie in een oogwenk; hij kwam op zo kort mogelijke afstand van de *Geertje* ten anker en schoot met een lijnpistool een lijn over de sloep.

Zeilinga greep de dunne nylon lijn en haalde de hieraan bevestigde sleeptros naar zich toe, die hij over de voorbolder belegde na het dreggetouw te hebben losgegooid. Nu begon de reddingboot langzaam te trekken, maar de zeilkiel van de *Geertje* zat nog stevig vast. Toch kwam er beweging in de boot, ze begon weer op de harde bank te stoten. Voetje voor voetje schoof de *Geertje* over de bodem naar dieper water. Henk en Wim volgden de manoeuvres met grote spanning. In de bundel van het zoeklicht zagen ze oom Bart kaarsrecht aan het roer staan. Met een brede armzwaai gaf hij te kennen, dat hij zijn neven had gezien.

„Nog een rukje en we hebben 'm,“ zei de reddingbootschipper glunderend. Hij en zijn bemanning waren tevreden met deze redding. 't Was een gaaf stukje werk. Zonder brokken en net op tijd ook, want veel langer had het niet moeten duren! De wind wakkerde zienderogen aan, het laatste weerbericht had zware oosterstorm voorspeld en deze zou de *Geertje* niet hebben overleefd.

Met de sloep op sleeptouw liep de *K. F. Sluys* de haven van Enkhuizen binnen en hier kreeg Zeilinga de gelegenheid zijn warme dank te betuigen aan de redders, die zulk een prachtig staaltje van zeemanschap hadden getoond.

In het hotel '*Die Port van Cleve*', waar de jongens, na wat te hebben gegeten, spoedig in bed kropen, belde hun oom de familie Meertens op. De ouders van Henk en Wim waren wel wat ongerust geworden toen het zo hard was gaan sneeuwen en waaien, maar ze wisten wie er aan het roer stond van de *Geertje*.

„Ja, maar je hebt nooit kunnen denken wat voor rare streken ik op mijn kompas had,“ zei Bart Zeilinga, toen hij zijn zuster een kort verslag gaf van de schipbreuk en redding. „Als het morgen is afgebuid zeilen we naar Amsterdam. Henk en Wim hebben zich kranig geweed, je kunt dankbaar zijn voor zulke zoons, *Geertje*. Ze hebben hun sloep wèl verdiend. En ze hebben een ervaring opgedaan die ze nóóit zullen vergeten. Een mens weet pas wat hij waard is als hij in moeilijkheden zit.“

De ééndagsbisschop

In de middeleeuwen werd ter herdenking van het ter dood brengen van de kinderen in Bethlehem door Herodes, op veel plaatsen op 28 december de 'Onnozele-Kinderendag' gevierd.

Het was de vijfentwintigste november, de naamdag van de Heilige Catharina. Vol spanning wachtten de leerlingen van de Latijnse school op de komst van hun rector, magister Hilarides, die op deze dag bekend zou maken wie van de jongens ditmaal de kinder-bisschop mocht zijn. Zou het Alewijn worden, de knapste jongen van de klas, of misschien Folkert, de zoon van de schout?

Daar ging de zware deur open; de klas rees eerbiedig op en de magister, gehuld in zijn zwarte tabbaard, de zwarte baret op zijn grijze haar, schreed het vertrek binnen en nam plaats op zijn leerstoel.

„Ga maar zitten,” zei hij in het Latijn. „Jullie zijn natuurlijk benieuwd, wie er over een paar weken de ééndagsbisschop zal worden. Ik zal je maar niet langer in het onzekere laten: wij hebben onze keus laten vallen op . . . Gozewijn.”

„Ik, magister?” vroeg Gozewijn met een kleur.

„Jazeker, waarom jij niet?” antwoordde de meester.

De andere jongens schenen al even verbaasd te zijn over deze keuze als de uitverkorene zelf. Zou Gozewijn, die immers helemaal niet geliefd was bij zijn klasgenoten, voor bisschop mogen spelen op de achtentwintigste december, die gewijd was aan de nagedachtenis van de vermoorde kindertjes in Bethlehem? Vroeger was het een rouwdag geweest, maar in de loop van de tijd was het een feestdag of in ieder geval een dag vol grappen geworden. Die éne dag waren niet de ouders, maar de kinderen de baas in huis. Ze commandeerden hun vader en moeder en konden beslissen wat er gegeten en gedronken zou worden. Ook op school deelden ze de lakens uit, de meesters hadden die dag niets te vertellen. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat liepen ze in grote-mensenkleren rond. De jongens droegen lange jassen van hun vaders of grootvaders met een winterwortel bijwijze van slagersmes opzij, en ze hadden zich met behulp van as of inkt van snorren en baarden voorzien. De meisjes pronkten met de japonnen en hoeden van hun moeders of grootmoeders en droegen opzij de 'moederkenschak', een roodgeruite tas waarin de lekkernijen geborgen werden, die ze met de jongens al zingend langs de huizen ophaalden.

Ja, zelfs de kerk deed aan dit feest mee, want in verschillende plaatsen werd een jongen beneden de twaalf jaar voor één dag tot bisschop gekozen.

Deze keer zou het dan Gozewijn zijn, had meester Hilarides beslist.

'Het is geloof ik geen slechte keus,' had de magister gedacht. Gozewijn was immers een van zijn vlijtigste leerlingen. Maar . . . hij was ook de armste jongen van de hele klas. Zijn vader, die riviervisser was geweest, was op een stormachtige dag met zijn boot verongelukt, en sindsdien woonde Gozewijn met zijn moeder en twee broertjes in de armoedigste buurt van de stad. De huisjes waren er tegen de vestingmuren aangebouwd en bestonden uit slechts één vertrek, waar het altijd schemerdonker, kil en vochtig was. De mensen sliepen er in vunzige nissen, die in het metselwerk waren uitgehakt.

'De stal, waarin Jezus geboren werd, was stellig niet minder dan zo'n huis,' had de magister ook gedacht.

Omdat Gozewijn zo'n goed verstand had was hij leerling geworden van de Latijnse school. Lesgeld kon hij natuurlijk niet betalen, maar nu werd hij opgeknapt met het ellendigste baantje, dat er in de schoolwereld van die tijd bestond: hij moest 'lupus' of 'wolf' worden. Dat betekende dat hij al het verkeerde wat hij bij zijn medeleerlingen zag of hoorde, aan de magisters moest overbrieven. Als zijn klasgenoten met elkaar vochten of elkaar uitscholden, als ze vloekten of in de school géén Latijn spraken maar hun gewone taal van thuis, als ze tijdens de afwezigheid van de meester de boel in de klas op stelten zetten . . . de lupus lapte hen erbij.

Je begrijpt, dat zo'n verrader door de rest van de klas gehaat en tegelijk gevreesd werd. Dat wist magister Hilarides natuurlijk ook wel. Maar . . . het paste toch ook weer wonderlijk goed bij het Kerstfeest, en vooral bij de Onnozele-Kinderendag, vond hij. Want ja, het was nu wel zo, dat de engelen in de hemel zongen toen Jezus geboren werd, en de herders en koningen kwamen om Hem te aanbidden, maar de haat en de vijandschap waren er toch meteen óók al. Je moest vooral de boze koning Herodes niet uitvlakken, die er op uit was geweest, het Kind te doden.

Als er dus één jongen van de school in aanmerking kwam om op 28 december kinderbisschop te zijn, wie anders dan de elfjarige Gozewijn?

De andere leerlingen schenen het helemaal niet prettig te vinden, dat de magister Gozewijn had uitgekozen. De jongen merkte dit wel en vond het vervelend, maar hij was er al aan gewend dat ze hem links lieten liggen.

Af en toe had hij wel eens geprobeerd hun uit te leggen, dat hij heus niet voor z'n plezier de verrader speelde. Maar - goeiemorgen, als de magister erachter kwam dat hij opzettelijk iets had verzwegen . . . ! Hij kreeg dan niet alleen geweldig op z'n kop, maar als het vaker gebeurde werd hij doodgewoon van school gestuurd. Nou, en dan kon hij net als de andere arme jongens voor een krats de marktkooplui gaan helpen bij het opzetten van hun tenten, of het paard van een ruiter vasthouden, of een blinde vioolspeler langs de herbergen leiden. De schooldeur bleef voor hem gesloten, en leren was er dan niet meer bij.

Och, de jongens begrepen het misschien wel, maar ze werden er toch niet anders door. Ze hadden eens moeten weten hoe graag Gozewijn vriend met hen zou worden, hoe ellendig hij het vond, buiten hun kringetje te staan. Soms probeerde hij hen vriendelijk te stemmen en voor zich te winnen door hen met allerlei kleinigheden te helpen. Maar het gaf allemaal niets. Hij leende hun alles, maar omgekeerd wilden ze hem geen pennemes, geen boek, geen liniaal, geen stukje lood om lijnen te trekken op een perkamenten schrijfblaadje afstaan, ook niet voor een ogenblik. Ze speelden zelfs niet met hem. Hij was en bleef de verachte lupus, de verklikker.

En nu zou deze verklikker kinderbisschop worden . . .

In de weken die nu volgden kreeg Gozewijn af en toe les van een kapelaan die hem vertelde, hoe de kerkdienst op 28 december zou verlopen. Hij leerde Gozewijn, hoe een bisschop zich voortbewoog, langzaam en waardig, en hoe zo'n grote heer op een troon ging zitten. Niet joeps! met een hupje, maar plechtig. En hoe hij de zegen gaf door met zijn hand een kruis in de lucht te tekenen.

Toen een paar dagen na het grote Kerstfeest in de kerk het feest voor de kinderen was aangebroken, werd Gozewijn in de woning van een der pastoors als een bisschop aangekleed. Hij kreeg een wijde mantel aan, een mijter op het hoofd, een staf in de hand en een ring met een fonkelende steen aan de vinger.

Hij was nu ineens niet meer: Gozewijn van achter-de-muren, maar: bisschop Gozewinus.

Op straat stond het ezeltje al te wachten waarop hij straks naar de kerk zou rijden, en de jongens van zijn klas hadden zich op bevel van de magister met brandende fakkels als zijn gevolg opgesteld. Honderden verklede kinderen hadden zich voor het huis verzameld.

Ineens begonnen de klokken te luiden, zoals dat ook voor een echte bisschop de gewoonte was, en nu kwam Gozewijn, begeleid door een onderdanige priester, naar buiten.

De kinderen juichten hem allemaal toe. Even bleef de kleine bisschop in de deur-opening staan om net als een echte bisschop enige malen een kruis in de lucht te tekenen.

Toen beklom hij met behulp van de pastoor het ezeltje. Gemakkelijk ging dat niet, want de lange kleren en de kromstaf zaten hem danig in de weg!

Maar eindelijk zat hij dan, trots en verheerlijkt, achter de grote oren van het ezeltje. En terwijl de klokken over de stad zongen, reed hij met een hele sleep kinderen achter zich aan naar de verlichte kerk.

En links en rechts van hem en voor hem uit gingen de jongens van zijn klas, en de fakkels, waarmee ze hem bijlichtten, maakten de tocht nog feestelijker dan die al was.

Gozewijn, de arme lupus, straalde van geluk.

Bij de ingang van de kerk werd de kinderbisschop door de geestelijken plechtig ontvangen en vandaar werd hij door het middenpad naar het altaar geleid. Hier stond de troon voor hem klaar, die anders voor echte bisschoppen bestemd was. Het was zo'n gevaarte, dat de pastoor hem erin moest tillen.

Hij keek de kerk in, waar de kaarsen brandden, en die gevuld was met kinderen en nog eens kinderen. Slechts een enkele volwassene werd door de jongen, die aan de deur stond, binnengelaten.

Vlak vooraan hadden de jongens uit Gozewijns klas een plaatsje gevonden en ze zagen eerbiedig naar hem op, hoewel ze toch ook schik hadden. Magister Hilarides was er ook bij om een oogje in het zeil te houden.

En naast de troon stonden kisten, boordevol met koeken, en er lagen geurige broden opgestapeld bij open mandjes met kleine lekkernijen.

'Straks mag ik dat alles uitdelen,' dacht Gozewijn, en hij voelde zich mateloos rijk. Hij was nu toch wel echt bisschop Gozewinus!

De priesters hielden een korte dienst, en daarna was de beurt aan de ééndagsbisschop.

Hij liet zich van zijn troon glijden en riep, zoals hem was geleerd, in het Latijn: „Kom en eet!”

En nu kwamen de kinderen aan hem voorbij en hij gaf ze allemaal een koek of een brood of wat ze maar wilden. Maar de jongens van zijn eigen klas gaf hij dubbel, om hun te laten zien, dat hij hun toch een bijzonder goed hart toedroeg.

De kinderen namen daarna hun oude plaatsen weer in, want de dienst was nog niet helemaal afgelopen. Knabbelend aan hun lekkers keken ze naar de kleine gestalte, die weer op de troon had plaatsgenomen en bijna verloren ging in de ruimte van de kerk en de luister van het altaar.

Gozewijn hief de hand op. De kinderen werden meteen stil, want de ééndagsbisschop mocht altijd iets van de volwassenen verlangen. Wat zou dit kleine bisschopje voor wensen hebben?

Gozewijns heldere stem klonk hoog door de kerk:

„Wij, Gozewinus, bisschop van één dag, willen niet dat de jongens van de Latijnse school door de magistris streng gestraft worden . . . Ook is het onze wens dat de jongen Gozewijn, die achter de muren woont, niet langer lupus behoeft te zijn . . .”

Hij zag, dat zijn medescholieren hem met lachende gezichten aankeken.

Toen tekende hij een kruis in de lucht en zei: „Wij geven u allen onze bisschoppelijke zegen. Maar in het bijzonder de jongens van de vierde klas van de Latijnse school.”

Magister Hilarides glimlachte goedig.

Maar dit zag Gozewijn niet meer.

De tranen schoten hem in de ogen van louter geluk.

De lichten van de kaarsvlammen vloeiden ineen tot een gouden glans.

Zó moest de hemel geweest zijn in de nacht dat Jezus geboren werd, dacht Gozewijn.

Toen de school na nieuwjaar weer begon was Gozewijn geen lupus meer. Het hoefde ook niet, want op voorstel van magister Hilarides betaalde een rijk koopman het schoolgeld voor hem.

Op zoek naar het Kindje

Heel lang geleden leefde er in een ver land - Rusland, als je het precies weten wilt - een oud vrouwtje.

Haar hutje stond midden in een groot, donker bos. Ze woonde daar helemaal alleen; geen huisje was er vlak in de buurt. En geen mens die er voorbijkwam.

Maar nu moet je toch niet denken dat zij zich eenzaam voelde; daar had zij het veel te druk voor! Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat was zij in de weer. Ze moest toch voor haar varkentje, haar koe en haar kippen zorgen!

En als ze om een praatje verlegen was, hield zij lange gesprekken met Iwan de hond.

Die antwoordde haar wel niet, maar ze wist toch zeker dat hij haar begreep!

Arm was zij niet; zij had immers alles wat zij begeerde en zo iemand is toch rijk!

De kippen zorgden voor de eieren, de koe zorgde voor melk, het varkentje voor spek in de winter, het bos voor bessen en paddestoelen in de zomer en voor hout in de winter.

Ze had zelfs op een open plekje in het bos een klein akkertje en een moestuintje aangelegd, waar zij groente kweekte. En ze bakte haar eigen brood van meel, dat zij eenmaal in de maand bij de molenaar ging halen.

Neen, het vrouwtje was heel tevreden en wenste niets meer.

Ja, toch! Eén ding maakte haar wel eens verdrietig. Zij voelde dat zij oud werd en niet meer zo kon werken als vroeger. 's Avonds zat zij liefst rustig in haar stoel en ging vroeg naar bed.

In de winter, waar ik jullie over ga vertellen, was het verschrikkelijk koud. Nu is Rusland een land, waar het altijd hard vriest en de hele winter door veel sneeuw valt. Maar zoals toen, neen, zo had zij het toch nog nooit meegemaakt. Lange ijspegels hingen aan het strooien dak; elke morgen moest zij de sneeuw voor de deur wegruimen en die weggeschepte sneeuw vormde al een muur van een meter hoog! De weg naar het dorp was natuurlijk moeilijk begaanbaar; zij had haar bezoek aan de molenaar dus al een paar weken moeten uitstellen en zij zag met zorg de bodem van de meelton tevoorschijn komen. Bovendien legden de kippen slecht en zelfs de koe gaf bitter weinig melk.

Als het donker werd, kon zij de wolven in het bos horen huilen; die hadden ook honger en waagden zich steeds dichterbij. De laatste dagen zag zij hun sporen al in de sneeuw rondom het huis.

Je kunt dus begrijpen hoe verbaasd zij was toen op een avond aan het eind van de maand december Iwan de hond, die voor het vuur lag te slapen, plotseling begon te brommen, zijn haren opzette, naar de deur vloog en een dreigend geblaf liet horen. Even dacht zij: 'de wolven!' Maar op hetzelfde ogenblik hoorde zij duidelijk dat er op de deur werd geklopt.

Wie kon het zijn, die zich om deze tijd, met dit weer - de wind huilde en er woedde een sneeuwstorm - in het bos waagde?

Nu kon je zien, wat een dapper vrouwtje het was waar ik jullie over vertel. Want een ander zou allang de grendel nog wat vaster op de deur hebben geschoven. Maar onze Baboesjka niet! Ze bestrafte Iwan, die met zijn staart tussen zijn benen terug-sloop naar het vuur, ging naar de deur en opende die.

Even werd ze verblind door de binnenstuivende sneeuwvlokken. Maar al gauw wende zij eraan en zag achter elkaar drie gestalten binnenkomen; drie sneeuwpoppen leken het wel, die zich afklopten en in de warmte van het kamertje snel ontdooiden. En wie kwamen er toen voor Baboesjka's verbaasde ogen tevoorschijn? Geen gewone mannen! Ze zagen er heel anders uit; ze waren als Koningen gekleed. Nog nooit had haar armelijk kamertje zo'n pracht gezien van zijde, purper en goud!

Veel tijd om zich te verbazen had zij echter niet. Koningen of geen Koningen, in elk geval waren het mensen die honger en dorst moesten hebben en behoefte aan warmte.

Snel wierp ze nog wat blokken op het vuur, zette thee in haar *Samovar* - dat is een Russische theeketel - en smeerde haar laatste boterhammen met haar laatste klontje boter. Ze gunde zich pas rust toen ze allen genoeg hadden gegeten.

En weet je, waar zij zelfs toen nog met zorg aan zat te denken? Hoe zij haar gasten die nacht moest onderbrengen. Want verder reizen leek haar met dit weer uitgesloten. Haar bed wilde zij graag aan één afstaan. Maar hoe moest het dan met de beide anderen?

Intussen stonden de mannen fluisterend met elkaar te overleggen: wat konden ze doen om het vrouwtje hun dankbaarheid te tonen? Eindelijk schenen zij iets gevonden te hebben waar alle drie het mee eens waren.

Ze knikten met het hoofd. En de oudste, de Koning met de lange witte baard, keerde zich om naar Baboesjka en sprak: „Baboesjka.” (Hoe wist hij haar naam? vroeg zij zich af.) „Wij zijn drie Koningen en wij zijn op weg om hulde te brengen aan een Koning, die pas geboren is en groter zal zijn dan wij allen. Een ster wijst ons de weg naar de plaats waar hij zich bevindt. Onze kamelen wachten buiten. Wij menen dat wij onze dankbaarheid voor alles wat je voor ons gedaan hebt niet beter kunnen tonen dan door je te vragen of je ons wilt vergezellen op deze tocht.”

Zwijgend keek Baboesjka de oude Koning aan. 'Meegaan?' dacht ze. 'Het is goed van hen gemeend. Maar mijn warme huisje verlaten en in de ijskoude nacht weggaan? En hoe ver zal het zijn, en hoe lang zal die reis duren?'

Zij schudde haar hoofd. „Ik kan Iwan en de dieren niet alleen laten,” zei ze, „wie zou er voor ze zorgen?”

Maar in haar hart wist ze, dat dit niet de voornaamste reden was.

Zwijgend trokken de drie Koningen hun ontdooide mantels weer aan; zij schenen nu opeens haast te hebben. Maar vóór ze afscheid van haar namen, lieten zij haar nog drie kistjes zien. Daarin zaten de geschenken, waarmee ze naar de pasgeboren Koning op weg gegaan waren: goud, wierook en myrrhe.

Toen de deur weer achter hen gesloten was, ging Baboesjka niet dadelijk opruimen maar bleef in haar stoel zitten nadenken over dit vreemde bezoek. Wie zou dat pasgeboren kindje zijn, waarheen een ster de weg wees en waarvoor zelfs Koningen alles in de steek lieten om het te gaan zoeken? Het moest vast iets heel bijzonders zijn. Want anders hadden de drie mannen niet het beste wat er bestond voor hem meegebracht: goud, wierook en myrrhe.

Baboesjka voelde zich onrustig worden. Zou zij er niet beter aan gedaan hebben, met hen mee te gaan? Goud, wierook en myrrhe voor een klein kind! Ze moest er om lachen. Dat waren nu toch echt geschenken van mannen die van kleine kindertjes niets afwisten! De deken van de wol die zij zelf had gesponnen - dáár zou het kind heel wat aan gehad hebben! Die domme Koningen!

Maar was zij zelf niet nog veel dommer geweest door thuis te blijven, terwijl dit haar aangeboden werd?

Zij stond op en deed de deur weer open. Ze liep naar buiten; misschien zag ze de Koningen nog in het bos of misschien konden ze haar nog horen, wanneer zij hard riep!

„Koningen! Koningen!” riep ze, zo hard ze maar kon. Maar fffft! De wind blies haar stem weg of het een veertje was.

Verdrietig ging zij weer naar binnen, maar rust vond zij niet meer! Zij wist dat ze, omdat ze alleen aan zichzelf had gedacht, aan haar behaaglijk warme huisje en aan haar rustige leventje, het beste had verzuimd. En nu was het te laat; de Koningen zouden nooit meer terugkomen . . .

Maar wàs het wel te laat? Kon zij haar verzuim niet meer goed maken? Zodra zij wist dat haar beesten goed verzorgd werden, wilde zij op weg gaan om toch het kind te zoeken, al zou er dan ook voor haar geen ster meer zijn om de weg te wijzen. Want die was de Koningen voorgegaan.

De volgende dag was de sneeuwstorm gelukkig voorbij. Het was zelfs mooi weer. Er lag nog wel dik sneeuw, maar Baboesjka ging toch naar het dorp om meel en andere dingen te kopen. En wat was ze blij toen de molenaar haar zei, dat hij best voor haar dieren wilde zorgen in de dagen dat zij op reis was.

Maar daarmee was ze er nog niet. Ze moest brood bakken om mee te nemen en nog veel andere dingen regelen.

Eindelijk was alles klaar. Eén ding had ze alleen nog vergeten. Vastberaden liep ze naar de grote kast in een hoek van de kamer. Niemand wist dat ze daar op de bovenste plank allerlei dingen bewaarde, die ze nooit had willen weggeven: een pop, een beestje en kleine stukjes speelgoed - alles uit de tijd toen zij zelf nog een kind was. Maar was het eigenlijk niet zelfzuchtig van haar, om dat maar boven in die kast te laten liggen? Zij speelde er toch niet meer mee! Terwijl dat kindje . . .

Ze deed alles in een zak. Toen deed ze er nog wat eten voor een paar dagen bij, sloeg de zak over haar schouder en ging op weg.

Dat werd me toen een lopen en vragen! Alle huizen waarvan ze hoorde dat er pas een kindje was geboren, ging zij binnen. Maar helaas, het Kindje dat zij zocht vond zij niet. Toch ging ze nooit uit zo'n huis weg zonder er een van de stukjes speelgoed achter te laten.

Al gauw werd dit onder de kinderen bekend.

En zo komt het, dat nu nog, na 1966 jaar, alle Russische kindertjes zeggen als ze een kerstgeschenk hebben gekregen: dat heeft Baboesjka mij gebracht! Dank je wel, Baboesjka!

De club

In Amerika heerst veel misverstand tussen de blanke mensen en de negers; daarover hebben jullie misschien wel eens iets in de krant gelezen. Dit verhaal vertelt van een gewone Amerikaanse jongen, die daardoor in verwarring raakt. Zijn vader wil een club beginnen voor blanke jongens en negerjongens in de buurt en hij hoopt dat zijn zoon Peter met zijn vriendjes de eersten zullen zijn om mee te doen. Maar het is allemaal niet zo gemakkelijk als het lijkt.

Voorzichtig liep Peter de stenen trap op naar de huisdeur. Nu niet met twee treden tegelijk zoals anders, als hij hongerig thuiskwam. Hij voelde eens aan zijn rug; au! Het deed gemeen zeer. Als het maar niets ernstigs was. Die neger had hem lelijk geschopt. Toch zou hij er thuis maar liever zijn mond over houden. Of . . . Hij bleef even besluiteloos bij de deur staan . . . zou het misschien toch beter zijn alles meteen aan moeder te vertellen? Tenslotte was het een laffe streek van die 'niggers'. Samen met Mike, Joe, Harry en nog een paar jongens waren ze na schooltijd naar het speelveld gegaan om wat te voetballen. De kortste weg ging achter de huizen langs over een opslagplaats voor oud ijzer, de geliefkoosde speelplaats van de negerjongens die in de omliggende straten woonden.

Er was niemand te zien; grote stukken roestig ijzer lagen te blakeren in de zon; druk pratend liepen de vier jongens naar de overkant. Maar plotseling werd hun de weg afgesneden door vijf jongens, die watervlug waren opgedoken van achter de rommelhopen. De vijf negerjongens gingen om hen heen staan, afwachtend, dreigend. Eén - een hoofd groter dan Mike - kwam naar voren, zijn zwarte vuisten gebald. „Vechten?“ zei hij langzaam en tergend.

„Laat ons erdoor, we gaan naar het speelveld, we doen jullie niks,“ probeerde Joe. „Lafbek! Jij durft niet te vechten, hè? Kom maar eens op als je durft, dan zullen we 's zien wat je waard bent.“

Peter kon zich niet precies meer herinneren wat er daarna allemaal was gebeurd. Verbeten waren de jongens elkaar aangevlogen; toen was er plotseling het geloei van een sirene geweest . . . vlugge stappen . . . harde stemmen . . . politie.

Peter had het op een lopen gezet, dwars door een paar achtertuinen een volgende straat in; hijgend was hij daarna een portiek ingevlucht, bang dat de politie plotseling nog de hoek om zou komen en hem te pakken nemen.

In zijn rug voelde hij een stekende pijn. Ze hadden hem geschopt. Hoe zou het met de anderen zijn, met Mike en Joe en Harry? In een flits had hij gezien dat Mike bloed op zijn gezicht had.

Nog aarzelend stond hij voor de deur. Als hij het thuis vertelde, had je nog kans, dat vader en moeder het voor die 'niggers' op zouden nemen ook. Maar het was deze keer toch echt hun schuld niet - het was een laffe achterbakse streek. Anders dan vorige week, toen . . . het bloed vloog Peter naar het hoofd toen hij eraan dacht. En snel stapte hij de deur binnen.

„Kom joh, neem nog iets, je hebt bijna niets gegeten.“ Bezorgd keek moeder naar Peters bleke gezicht.

Peter trok even met zijn schouders; zijn rug deed lelijk pijn. Maar hij durfde niets te zeggen. Stel je voor, dan moest hij immers alles zeggen, ook van die vorige keer. „Hoe is het met je huiswerk?” onderbrak vader zijn gedachten.

„O, goed, haast niks,” was het vage antwoord.

„O, ja, dat is waar ook,” hernam vader. „Vanmorgen was ik nog even op jullie school en ik heb met meneer Smith afgesproken, dat we volgende maand met de club zullen beginnen. Heb je al een idee hoe we hem moeten noemen? Misschien kun je volgende week je vriendjes hier eens thuis vragen, dan kunnen we er nog eens over praten. Meneer Smith vond het een fijn plan, omdat jullie elkaar nu ook buiten de school wat beter zouden leren kennen. Sinds vorig jaar, toen de negerjongens voor 't eerst op school kwamen, is er al veel verbeterd. Weet je nog? Eerst was het aldoor ruzie en vechten.”

„Wat zie je bleek.” Moeder keek Peter bezorgd aan.

Peter slikte even moeilijk; hij moest het nu toch maar zeggen, dacht hij.

„Weet je vader . . .” begon hij, maar het gerinkel van de telefoon onderbrak hem. Vader nam de hoorn op en luisterde; zijn gezicht betrok. Moeder was opgestaan en rommelde wat met schalen en borden op het aanrecht.

Een beetje verloren bleef Peter aan tafel zitten; plotseling schokte hij overeind.

„Wat zegt u? Vanmiddag? De politie?” hoorde hij zijn vader zeggen.

Gespannen volgde hij nu het gesprek en lette op iedere beweging die vader maakte.

„Met stukken ijzer? Nee, het is niet waar!” barstte vader nu verontwaardigd los, en na een korte pauze: „Welk ziekenhuis?” en weer bleef het even stil.

„Ja, wacht, ik zal eens vragen; het is in ieder geval een vriendje van Peter.”

Vader legde de hoorn neer en keerde zich naar Peter.

„Hier is het hoofd van de school, meneer Smith; er is vanmiddag gevochten in de buurt. Mike Welles is naar het ziekenhuis gebracht. Weet jij er iets van?”

Een ondeelbaar ogenblik was Peter op het punt om alles te zeggen; hij had eigenlijk wel willen huilen; de pijn, de spanning, het was bijna te veel. Maar toen barstte hij los: „Die gemene niggers!”

„Dat woord wil ik hier niet horen!” bulderde vader. En toen streng: „Zeg op, Peter! Wat is er gebeurd? Weet je er iets van?”

Moeder stond tegen het aanrecht geleund. Een ogenblik keek Peter van de een naar de ander: Gelijk krijg ik toch niet, flitste het door hem heen en schouderophalend zei hij: „Nee, ik weet niks. Mike en Joe gingen geloof ik voetballen. Maar ik heb ze verder niet gezien.” De leugen was eruit, voordat hij het wist, en nu kon hij niet meer terug.

Toen ze weer aan tafel zaten, barstte vader los. „Wat een ellende; nu ligt die jongen van Welles in het ziekenhuis en zijn vader heeft de zaak aangegeven bij de politie. Dat betekent, dat 't allemaal weer op ruzie uitloopt hier in de stad. Het laatste jaar ging alles juist zo goed, het was rustig en het zag ernaar uit, dat we zonder moeilijkheden als blanken en negers naast elkaar konden leven. En nu dit weer. Je kunt ervan op aan, dat het verhaal met grote koppen in de krant komt en dat betekent, dat iedereen weer bang wordt en wantrouwig. En waar de oorzaak van zo'n vechtpartij ligt, dat weet eigenlijk niemand. Wie is nu eigenlijk de schuldige?”

Peter zei niets meer; hij ging vroeg naar bed. Zijn rug deed pijn. Maar erger was de pijn om de laatste woorden van vader: „Wie is nu eigenlijk de schuldige?”

De volgende dagen ging alles weer gewoon zijn gang. Of gewoon - zo leek het aan de buitenkant. Maar als je goed oplette, merkte je soms hoe de mensen elkaar uit

de weg gingen . . . alsof ze bang waren voor elkaars huidskleur. Op school, waar zwarte en blanke kinderen samen in een klas zaten, ontstond een bijna vijandige houding. De negerkinderen, die anders graag op het speelveld in de buurt speelden, lieten zich niet meer zien. En meneer Smith schudde het hoofd; een heel jaar had hij zijn best gedaan om alles goed te laten verlopen en nu was alles in één slag weer haat en ruzie - net als vroeger.

Op een vrije middag ging Peter naar het ziekenhuis om Mike op te zoeken. Zijn vriend lachte wat verbeterd.

„Ja, ze hebben me lelijk te pakken gehad. Maar dat gebeurt geen tweede keer, hoor. Jij bent er net op tijd tussenuit gekropen, Peter, maar we zullen ze wel krijgen; wacht maar, tot ik weer beter ben.”

En toen Peter niet antwoordde: „Je durft toch wel, zeg? Of ben je bang geworden?” En een beetje sarrerd voegde hij eraan toe: „Je bent toch niet zo'n niggervriend als je vader? Pas maar op; je hebt nu toch zeker wel gezien, dat je ze niet vertrouwen kunt.”

Peter bleef maar kort. Haastig, wat verward, zei hij Mike goedendag. Hij was eigenlijk woedend. Wat had Mike van zijn vader te zeggen; zo'n lieverdje was Mike ook heus niet; die eerste keer op het speelveld was hij begonnen met de vechtpartij. Maar toch: had hij eigenlijk geen gelijk? Waren die niggers eigenlijk wel te vertrouwen?

Mike praatte zijn vader na, dat wist Peter wel. Maar zijn eigen vader dan? Die dacht er heel anders over. Alleen: dat kon je niet zo logisch navertellen. Zijn vader had een club willen beginnen voor alle jongens uit de buurt, blanken en negers. Maar waarom eigenlijk? Dat zou toch wel nooit lukken.

Een paar weken later kwam Mike weer op school. Een grote pleister, dwars over zijn rechterwang, was het laatste teken van het gevecht. Maar dat wist hij dan ook

wel uit te buiten. Bij het minste of geringste wees hij triomfantelijk op zijn pleister, alsof hij zeggen wou: laat je niets wijsmaken; vroeg of laat zetten we het de niggers nog wel betaald.

Op een middag na schooltijd kwam hij met een paar anderen op Peter af.

„Zeg Peter, luister 's. We kunnen toch op je rekenen? We hebben een geheime club 'De witte panters'. Jij mag er ook bij. We nemen rustig de tijd om alles goed voor te bereiden en dan - over een paar weken - zul je 's wat zien. Al dat zwarte gebroed gaat dan voorgoed van de straat. Daar zorgen wij voor. Ze zullen geen voet meer buiten de deur durven zetten van angst.”

Peter aarzelde, haalde zijn schouders op.

„Zeg, ben jij soms een niggervriend?” vroeg een van de jongens hatelijk.

„Ach, schiet op,” bromde Peter kwaad.

„Je zult ons toch niet verraden, hè?” schoot Mike driftig uit. „En dat alleen omdat je bang bent?”

„Ik ben niet bang, maar ik doe ook niet mee,” antwoordde Peter fel en meteen draaide hij zich om en holde weg. Hij hoorde hoe de jongens hem najouwden.

Toen hij de volgende dag wat doelloos en uit zijn humeur over de speelplaats slenterde, stond hij plotseling tegenover Mike. Peter wilde doorlopen, maar de ander hield hem tegen. Zijn gezicht kwam heel dichtbij en langzaam en met nadruk zei hij:

„Weet je wat mijn vader zegt? Mensen, die vriendje-spelen met de negers zijn nog erger dan de negers zelf. Die moeten er 't eerst aan, jongetje.”

Voordat Mike erop bedacht was, had hij de eerste klap al te pakken. Schoppend en trappend rolden de jongens over de modderige straat.

Toen Peter thuiskwam keek zijn moeder verbaasd en een boze frons kwam boven haar ogen:

„Wat heb je gedaan? Je goeie goed! En je neus bloedt. Jullie ook altijd met dat vechten!”

„Ach,” kwam vader tussenbeide, „dat is zo erg niet, gezonde jongens moeten wel eens vechten.” Maar dit was Peter toch te veel.

„Ja, nu vindt u het zeker prachtig hè, omdat ze me 'niggervriend' noemen en omdat niemand meer met me spelen wil. Maar als ik met een nigger vecht, bent u woedend. Bah - ellendige troep! Voor mijn part kunnen ze allemaal . . .”

„Hou je mond!” viel vader scherp uit, maar moeder onderbrak hem. „Laat Peter nou eens rustig vertellen wat er aan de hand is; hij is al een hele tijd uit zijn doen, de jongen. Kom Peter, zeg nu eens eerlijk wat er allemaal gebeurd is. Want er is méér, dat weet ik zeker.”

Ja, en toen kwam het hele verhaal eruit. Van de club van de witte panters, de vechtpartij op de opslagplaats en tenslotte ook het verhaal van die andere middag, kort daarvoor. Met hun vieren waren ze naar het speelveld gegaan. Er speelden een paar kleine jongens en meisjes van een jaar of zes. Nou . . . en toen - Peter aarzelde even en kreeg een hoogrode kleur. - „Nou ja, we voetbalden en we begonnen eerlijk in de stille hoek van het speelterrein, maar ja . . . de bal ging steeds verder - Mike kan geweldig schieten en . . . hoe het kwam weet ik niet, maar hij schoot aldoor in de richting van de kinderen . . . tweemaal liep hij er een omver. Ze begonnen te huilen en Mike begon te schelden van 'vuile niggers en luie zwarten . . . ze moesten maar niet meer voor zijn voeten lopen.' Dat riep hij en toen gaf ik een harde trap en de bal vloog precies in het gezicht van een van de kleine meisjes. Toen ze begonnen te schreeuwen, heeft Mike ze van het terrein geschopt.

Er viel een angstige stilte, toen Peter zijn verhaal gedaan had. Hij zag hoe vader

rood was van ingehouden woede, toen hij opstond en op snijdende toon opmerkte: „En aan zulke dingen doet mijn zoon dus mee.”

Maar moeder legde haar arm op de zijne en zei: „Wacht even, vader. Peter is misschien nog niet klaar met zijn verhaal. Hoor eens jongen: joeg Mike die kinderen weg? Of deden jullie daar allemaal aan mee? Jij ook soms?”

Peter kleurde nu tot achter zijn oren en stotterde iets van: „Ik weet 't niet meer . . . 't spijt me zo . . . ja, ik geloof van wel.”

Vader keerde zich om en keek zwijgend door het venster naar buiten. Maar moeder keek Peter recht in de ogen.

„Luister eens, jongen,” zei ze en haar stem klonk niet boos. „Je bent dom geweest en oneerlijk, maar vooral dom. Niemand heeft begrepen waarom die negerjongens jullie een pak slaag wilden geven, maar nu is dat wel duidelijk. Je weet wat de krant geschreven heeft, je weet, hoe de mensen er schande van hebben gesproken. Een van die negerjongens is zelfs opgepakt. Maar al was het niet goed wat ze deden, eigenlijk is het allemaal jullie schuld geweest. Hadden we het maar eerder geweten, dan was er misschien niet zoveel haat en ruzie van gekomen.”

„Maar Mikes vader zegt, dat wij toch gelijk hebben,” schokschouderde Peter. „Hij zegt dat de niggers vuil zijn en lui en dat je ze eronder moet houden, anders worden ze gevaarlijk - nou, en Mikes vader is best een fijne vent. Heeft hij dan geen gelijk?”

„Nee!” barstte vader los, maar opnieuw onderbrak moeder hem.

„Nee, vast en zeker niet, Peter. En luister 's, je gaat nu toch geregeld naar zondags-school?”

„Ja, hoezo?” Peter keek haar verwonderd aan.

„Nu, daar zijn jullie toch bezig met het instuderen van kerstliederen. Heb je er dan nooit aan gedacht, dat die allemaal vertellen hoe God als klein kindje op de wereld kwam. En niet voor de joden alleen, maar voor alle mensen, voor de negers evengoed als voor ons. Straks is het advent. Dan is het de bedoeling, dat we ons voorbereiden op het feest van vrede en van liefde, dat we ons hart openstellen om Hem te ontvangen. Je begrijpt toch wel, dat dat niet gaat, als ons hart vol is van haat en angst voor anderen. Als wij hier in ons stadje niet in vrede met elkaar kunnen leven, kan het hier ook geen echt Kerstfeest worden, al zingen we duizenden kerstliederen en al doen we dat nog zo mooi.”

Peter zei niet veel meer; moeder had gelijk. Dat voelde hij wel.

En vader? Die stond nog steeds met de rug naar hen toegekeerd, bij het raam.

„Maar hoe moet dat dan met die club?” vroeg hij aarzelend.

Vader keerde zich met een ruk om.

„Hoe dat moet met de club - ja, die kans is nu wel verkeken, na alles wat er gebeurd is. Of niet soms?”

„Ik weet het niet,” antwoordde moeder. „In ieder geval moeten we nu eerst de ruzie weer zien bij te leggen. Weet je wat? We moesten eens kijken of we de ouders van die negerkinderen kunnen uitnodigen in de school van meneer Smith, samen met de ouders van Peters vrienden, en dan eens overleggen of we toch maar niet met die club willen beginnen.”

Vader schudde het hoofd. „Dat kan nu niet meer.”

„Het is nu meer dan ooit nodig,” zei moeder beslist. „Het zal misschien wel moeilijker zijn, maar dan moeten wij beginnen met door de knieën te gaan en de ouders van die negerkinderen onze excuses aanbieden voor wat Peter en de anderen deden.”

„Dat zal ik dan zelf wel doen,” zei Peter schor. Maar vader keek verbaasd.

„Excuses aanbieden aan die negers? Dat kan toch niet?” Dit ging zelfs hem wat te ver.

„En waarom niet?” vroeg moeder. „Het lijkt misschien wel dwaas, maar waarom zouden wij geen schuld bekennen? Als we bedenken dat we samen Kerstfeest zullen vieren, samen zullen knielen voor dezelfde Heer, dan hoeven we niet bang te zijn, dan kan er ook nog een wonder gebeuren. Dan kan zelfs de vader van Mike nog mee willen doen.”

Vader knikte zwijgend. En Peter zag hoe de frons tussen zijn wenkbrauwen wegtrok, toen hij tenslotte zei: „Ik geloof wel dat je gelijk hebt, moeder, maar het zal niet gemakkelijk zijn.”

„Maar ik zal meehelpen, vader,” zei Peter. En toen holde hij de kamer uit, naar boven.

Ze hoefden niet te zien dat hij begon te grienen.

Onder de Engelse maan

„Kun jij je voorstellen dat we werkelijk in Engeland zijn? En dat die maan dezelfde is als die bij ons?” vroeg Lisa Casteleyn. Ze hingen met zijn drieën uit het raam van hun kamer, die uitzag op een binnenplein als van een kasteel.

„Wat een muren! Vast wel een meter dik!” riep Ina zachtjes. „Het lijkt wel een oud klooster!”

„Is het ook!” stelde Sari vast. *'Martin's Abbey'* heet het, en Abbey is zoveel als klooster. Ze wreef haar kleine handen tegen elkaar van opwinding.

„Zag je dat Engelse meisje tegen ons lachen, daareven in de gang? Enig hoor, éinig, dat wij mogen helpen aan dat feest voor die kampkinderen!”

„Als Ko nou maar niet weer vervelend wordt,” zei Lisa bezorgd voor zich uit.

„Ik zag aan zijn gezicht dat het hem niets aanstond, dat van die gasten. Hij had zich natuurlijk voorgesteld zelf eens fijn . . .”

„Hij houdt zich wel kalm,” antwoordde Ina vergoelijkend. „Hij kan er nou eenmaal niet tegen, met zo'n troep jongens op één kamer te slapen. Hier heeft mijnheer de ruimte!” Ze stak haar hoofd verder uit het raam en zwaaide naar de overkant, waar ook een raam openging.

„Zeg! Daar zitten de jongens! En meneer Erikson ook!” Ze was Ko Wisseman al weer vergeten. Maar Lisa mopperde nog binnensmonds:

„Alles goed en wel. Maar op de boot van Ostende schaamde ik me dood. Het verwende jongetje dat koffie wenste en geen 'tea'.”

Op dat ogenblik galmde het geluid van een bel door het gebouw. Sari Leenmans trok schielijk haar hoofd naar binnen en Anna riep:

„Kom ladies, we gaan teaën!”

Even later klepperden op alle trappen van de oude abdij voetstappen van kinderen, want een Engelse 'tea' met al zijn broodjes, sandwiches en zoete cakes is niet iets wat je voorbij moet laten gaan.

In het geroezemoes van de eetzaal vroeg Ko Wisseman, zodra hij een stoel naar zich had toegegrist, aan Rogier Casteleyn: „Wát zeiden ze nou precies van die kleine kinderen?”

„Dat hoorde je toch?” antwoordde Rogier verwonderd. „Het zijn kinderen uit een vluchtelingenkamp in Oost-Duitsland. Ze komen hier allemaal een half jaar bij een gezin in huis. Maar eerst moeten wij hier met elkaar - hij zwaaide zijn lange armen naar alle vier windstreken van de eetzaal - de stakkers een fijn Kerstfeest bezorgen. Zo eentje als ze misschien in jaren niet gehad hebben! Hartstikke lollig jô.”

„Lollig! Op je hoofd!” bromde Ko. „Zijn natuurlijk een stuk jonger dan wij. Grut. Moeten we de hele dag achterna lopen. Geen tijd voor jezelf. Niks. Blèren waarschijnlijk om hun moeder. Ik dacht dat wij hier nu de gasten waren.”

Juist liep meneer Erikson, de Engelse leraar, voorbij.

„Zijn we ook Ko,” riep hij luchtig in het voorbijgaan. „Juist daarom, hè?”

Ko bromde iets. Hij propte zijn mond vol met de zoete citroencakes die op tafel stonden, en keek gulzig in de jampot.

„Some more tea?” kwam een meisje vriendelijk vragen.

„Nee dank je, dat bittere spul hier,” zei Ko.

„Zeg!“ riep Hayo Fokkema geschrokken. „’t Is dat het kind je niet verstaat. Maar wees niet zo lomp, kerel! Spring liever een gat in de lucht om zo’n fijne Kerst!“

Het wàs ook nauwelijks te geloven dat Rogier en Lisa Casteleyn, Sari en Ina Leenmans, Ko Wisseman en Hayo Fokkema, Anna de Bruyne en Pol Brakman de prijs gewonnen hadden in de scholenwedstrijd van hun provincieom zoveel mogelijk geld bijeen te brengen voor kinderen uit één bepaald vluchtelingenkamp. Dat ze nu een echte Engelse kerstvakantie mochten meemaken, samen met Engelse en Noorse kinderen, op een groot oud buiten, aan de zee! Zelfs op de boot naar Dover, toen ze toch de echte Noordzee onder zich hadden, hadden ze het bijna niet kunnen geloven. En in het grijze, geweldige Londen, waar de agenten ‘bobbies’ heten, waar bussen twee verdiepingen hebben en waar de grote kathedraal zo hoog is dat je je hoofd in je nek moet leggen om naar het dak te kunnen kijken, daar had het hun geduizeld. Veel later, toen ze door een lange, lange tunnel reden en dachten dat de trein er nooit weer uit zou komen; toen ze tenslotte door het golvende graafschap Devonshire hobbelden in een echte Engelse bus, toen had Sari gezucht: „Ik denk dat ik het later thuis eens allemaal rustig moet herkauwen. Net als de koeien van mijn vader!“ Daar hadden ze niet eens om gelachen, want al hun aandacht was bij de chauffeur geweest. Zoals die reed! Hoog waren hier de hellingen, en overal slingerden kleine laantjes naar alle richtingen. De bus kronkelde met zijn passagiers door honderd bochtjes, met altijd aan de kanten bos en heide, hoge heuvels en varens. Tenslotte waren er geen huizen meer, wel een uur lang. En toen was om een bocht een popperig dorpje verschenen. Het lag aan de voet van hoge rotsen, aan een baai. Achter die baai strekte de zee zich uit. Nòg verder waren ze de laagte in gereden en daar, verscholen achter donker bos, lag een groot oud kasteel, mèt oprijlaan en poort. Was het werkelijkheid, of droomden ze?

Maar een dag later was het of ze er al jaren woonden. De meisjes brabbelden al met Engelse en Noorse vriendinnen, en het gekke was dat ze elkaar best begrepen. Op de slaapzalen werd eindeloos gelachen, want lachen kun je in alle talen. Maar als de leraressen eindelijk welterusten kwamen zeggen was iedereen toch in diepe slaap. Lisa en Sari leerden van de Noorse Helga en Inger dansjes; Pol en Ina plukten armen vol hulst en sparregroen in de bossen. Met Michael en George uit Londen versierden zij het hele gebouw, en dat wilde wat zeggen! Ko slenterde op zijn eentje overal rond, het meest nog bij de keuken, waar het al dagen lang verrukkelijk rook. Het hele kasteel gonsde en dreunde van leven, zo werd er gewerkt en gelachen. Allemaal voor de groep kinderen die komen zou.

Toch was er tussendoor nog wel eens tijd voor een wandeling. En één keer maakten ze met meneer Erikson een tocht naar het oeroude gehucht Martinhoe. Daar was het zo stil en verlaten, dat de kinderen de neiging kregen achter de bomen te gluren of er geen struikrovers zaten.

„Wonen hier werkelijk zó weinig mensen?“ had Hayo ongelovig gevraagd. Ja, werkelijk. Maar als een pentekening uit een heel oud boek stond daar opeens een heel klein kerkje, verweerd, begroeid met mos. Het was uit 1353 en ze waren erin gegaan. Kon je zó ver in de geschiedenis terugdenken? Wie was er toen ook al weer koning. . . Doodstil was het daarbinnen geweest.

En toen had plotseling een schelle stem geroepen: „Ik ben Willem de Veroveraar!“ Vreselijk, wat waren ze geschrokken, daar in die kille doodse ruimte! Tot ze gemerkt hadden dat het Ko was geweest. De betovering was verbroken, en een beetje

teleurgesteld en boos waren ze naar huis teruggelopen. Kon Ko dan nooit eens gewoon meedoen, hier in Engeland? Zondag, aan tafel, had hij gezegd: „Vind je dat niet gek, altijd die brandende kaarsen in een kerk?”

„Waarom?” hadden de anderen gevraagd.

„Nou in ons dorp is dat ook niet. 't Is gek!”

En later, toen ze drie soorten rauwe groenten kregen en George gevraagd had:

„Wil je nog wat kool, Ko?” had hij gezegd: „Nee, dank je, ik ben geen konijn!”

„Wàt zegt hij nou?” had George nieuwsgierig gevraagd. Toen hadden ze het wel moeten uitleggen. Maar ze hadden zich geschaamd. Ze vonden de Engelse jongens en meisjes tòch al zo veel beleefder dan zichzelf, of die nu in een rij moesten staan wachten, of samen aten en elkaar ongevraagd de schalen aanreikten. Wat moesten

die wel van hen denken? Het leek wel of Ko móést afgeven op alles wat niet zo was als hij het gewend was. Of hij korzelig was en bleef omdat hun groep niet de enige was hier.

De anderen voelden zich helemaal thuis. Wat was er veel te doen voor zo'n Engels Kerstfeest! Kalkoenen bestellen, menu's tekenen voor het kerstmaal, kandelaartjes maken, crackers met verrassingen uitzoeken, spelletjes bedenken voor de kinderen. En dan . . . de plumpudding maken! Naar oud gebruik mocht iedereen erin roeren, van groot tot klein, en er een geldstukje in laten vallen onder het uitspreken van een wens.

Wie aan tafel zo'n muntje op zijn bord vindt, diens wens wordt in het komende jaar vervuld, zo fluisterden de Engelse kinderen.

Ze roerden, allemaal! Alleen Ko, die niet.

„Flauwe kerel, doe mee,” zei Michael.

„Allemaal poespas,” foeterde Ko. „Gewoon heidendom, van de ouwe Germanen!”

„Doe niet zo geleerd, kerel,” riep Sari vinnig. „Hier wil ik een echt Engels Kerstfeest vieren, Germanen of niet. Je zult trouwens de Romeinen wel bedoelen, dié hebben hier gezeten! Wat hèb je tegen ze?”

De anderen begonnen te grinniken, maar Ko ging onverstoort verder:

„Het is ook helemaal geen pudding. Pudding maak je van melk en zo. Dit hier lijkt wel roggebrood!”

Hij keerde zich om. En de anderen lieten hem gaan.

Van boven klonken tonen van 'Nu Sijt Wellecome', en in de slaapzaal werd een lied gerepeteerd van Harold de Noor, dat niemand kon verstaan. Het deed er ook niet toe. Daar in die gangen rook het of je in een bos liep, en overal hing mistletoe boven de deuren.

Nog één dag, dan zullen de kinderen uit het kamp arriveren. 'Ze zullen een fijn Kerstfeest hebben,' denken de meisjes warm. 'Wij zullen voor hen zingen. En met hen spelen.'

„Kerstversjes heten hier 'carols',” vertelt Ina. „Dat zei Helen. Ze heeft me er een geleerd ook, van 'Good King Wenceslaus comes here . . .' Morgen zingen ze die in heel Engeland langs de deuren. Net als op de plaatjes!”

„Finden jullie auch dat het is of wij elkaar al heel lang kennen,” vraagt Erna, het enige meisje uit West-Duitsland, opeens.

„Dat komt van het samen doen,” antwoordt Lisa. „Dat heb je in een kamp soms ook. Als Ko nu maar . . .”

Ja, als Ko . . . Meneer Erikson heeft zijn oren ook niet dicht.

Hij hoort Ko schimpen op de oude Engelse gewoonten. Hij hoort hem schelden:

„Welja, een kous voor cadeautjes! Sinterklaas is er niks bij. Al die poppekast.”

Michael, die Nederlands wil leren, komt vragen wat 'poppekast' is, maar als hij het begrijpt, vraagt hij: „Ja, wat zou jij dan willen? Helemaal niets?”

„Een kerstboom,” antwoordt Ko beslist. „En anders niks. Allemaal bijgeloof!”

Dat hoort meneer Erikson en hij barst in lachen uit. „En waar denk jij dat die kerstboom dan vandaan komt, ventje?” vraagt hij spottend.

Ko schrikt. Hij weet het niet: „Eh . . . nou ja, die was er al, hè . . .” stottert hij.

De leraar loopt hoofdschuddend door.

Maar om zes uur, als de Oostduitse kinderen juist aangekomen zijn en in de keuken warme soep krijgen, dan schrikt hij toch van het boze lawaai uit de Hollandse kamer.

„En als jij dan maar weet dat jouw zuur gezicht en jouw gemopper méér bederven dan alle mistletoe van Engeland bij elkaar!” schreeuwt een stem. Harde stappen daveren weg. Een deur slaat dicht. In de gang ligt een vertrappt kerstlantaarntje, gesierd met mistletoe. Lisa's werk . . .

En in het donker loopt een jongen, met grote kwaai stappen. Zo, bederft hij het feest? Nou dan zal hij wel weggaan. Hij kan toch nergens aan meedoen. Hem kunnen ze best missen! Met hun kous en hun hulst en hun mistletoe, en met hun plum-pudding vol wensen! Met hun kalkoenen en hun carols, en hun verkleedpartijen. Hij heeft hen niet eens nodig. Hij gaat lekker naar Martinhoe, alléén. Kunnen ze eens flink over hem in angst zitten! Er is toch niemand die tijd voor hem heeft. Zelfs Lisa niet. Ja, die zal ook met hem praten! En hij, die erover gedacht had haar voor een wandeling te vragen! Vergeet het maar!

De maan schijnt.

Maar een maan kan schuil gaan. En een bos kan donker en dreigend worden. Zo dreigend zelfs, dat een hns-er uit de eerste klas niet meer weet waar hij is en lang, lang rondtast.

Als er dan ook nog langgerekt gehuil weerklinkt, is het niet zo erg prettig meer om boos naar Martinhoe te moeten lopen. Ko staat doodstil, het bonkt in zijn oren.

Wat was dat voor geluid?

Staan er niet vaak verhalen in de krant van eenzame reizigers, die . . . Zullen ze hem wel vinden als hij hier straks wordt vermoord? Schreeuwen? Dat nooit! Wegrennen? Helpt niet. Gek, dat boosheid zo snel kan zakken als je angstig wordt. Wat is dat daar nu aan zijn been? Wat ritselt daar? Willem de Veroveraar kan toch niet . . .

Ko springt op: daar is het geluid toch wel degelijk, en vlak bij hem! Het is alsof zijn keel plotseling droog wordt van angst: hij wil schreeuwen, maar er komt geen geluid uit hem. Wat . . .

Dan komt de maan even onverwacht terug als zij is verdwenen. En in een lichtstreep ziet Ko vlak naast de boom waartegen hij leunde twee kleine gedaanten.

„Wat is dat?” roept hij, bars van angst. Maar o, wat is hij blij dat het mensen, nee kinderen zijn! Kleine kinderen! Er zijn er twee, en ze huilen, met kleine dichtgeknepen vuisten voor hun ogen.

Ko knielt bij hen neer, hij tracht de pukjes gerust te stellen. Zijn eigen angst is verdwenen. Wat staan die kinderen hier toch te huilen? En wat zeggen ze toch? Dat is geen Engels . . . En ook geen Nederlands . . . Even denken . . . Dat is . . .

Langzaam, heel langzaam begrijpt Ko uit hun brabbelwoordjes dat ze uit de keuken van het kasteel zijn geglipt, daareven, toen er een jongen ook naar buiten liep. Dat ze op weg zijn gegaan door het bos, omdat ze terug wilden naar hun kamp, en was dat nog ver? Hier kenden ze geen mensen . . .

Nu krijgt die grote barse jongen een raar gevoel in zijn keel. Zijn onhandige armen gaan als vanzelf om twee paar magere schoudertjes heen. Zijn schorre stem zegt:

„Kom maar. Dan gaan we éérs toch nog naar het Kerstfeest, hè?”

Maar de kinderen willen niet, begrijpen het niet. Ko denkt koortsachtig na.

„Eh . . .” zegt hij, „er is een kerstboom. Enne, hulst, en, en mistletoe. Groen hè? Enne, grote bruine cakes. En kousen vol cadeautjes. En kaarsen, licht. Veel licht! En we eten kalkoen!”

Hij zegt dat alles in een heel vreemd Duits, maar de kinderen begrijpen hem toch.

„Auch Kletzenbrot?” piept de kleinste. Dat woord begrijpt Ko niet. Maar de grotere legt uit: „Kletzenbrot is taart met veel vruchten. Tja, is die er?”

Opeens schiet Ko de plumpudding in zijn gedachten, en verheugd roept hij: „Die is er ook!”

„Zullen we dan gehen, ja?” vraagt hij zacht.

„Nach Bethlehem?” vraagt het kleinste kind vol vertrouwen. Ko denkt na.

Nee, naar Bethlehem niet, maar toch, maar toch... Hij weet niet wat hij zeggen moet. Hij steekt alleen zijn handen uit. En dan leggen zich twee hele kleine handen in de zijne. Dat is een vreemd gevoel als je geen broertjes en geen zusjes hebt, en alleen maar voetballen in je handen bent gewend. Ko weet zelf niet hoe het met hem is gesteld als hij daar stap voor stap uit dit vreemde Engelse bos tevoorschijn komt, op weg naar het licht, dat je al door de bomen kunt zien schijnen. Het was veel dichterbij dan hij in zijn paniek gedacht had.

Bij de poort van de oprijlaan stond meneer Erikson. Hij deed een stap naar voren toen hij Ko zag komen. Maar bij het zien van de twee kleine meisjes bedwong hij zich. Over zijn schouder riep hij:

„Breng ze naar de eetzaal bij juffrouw Mary. En ga jij naar de keuken. Jou spreek ik nader.”

Ko knikte. Dat was te begrijpen, dat ze hem er nu niet meer in lieten. Vlug duwde hij de beide kinderen door de halfgeopende zaal deur. Zelf liep hij op een sukkel-

drafje terug naar de grote keuken die ernaast gelegen was. Hijgend leunde hij tegen de muur. Vaag hoorde hij het feestelijk gegons. Zó moe was hij, dat hij niet hoorde hoe de deur weer openknerpte. Pas toen het kleinste van de twee kinderen met haar hand zijn jasmouw aanraakte, schrok hij op.

„Wàt? Ben je nou . . . Vooruit, dáár is het feest immers!”

Maar het kind schudde het hoofd. Haar gezichtje stond strak en bleek.

„Will nicht. Will hiér. Bei dir . . .”

Dat kon er ook nog wel bij! Ko deed zijn mond open om 'Ja zeg, dat kan niet, hoor!' te zeggen. Maar voor hij het had kunnen doen, klapte hij hem weer dicht. Met zijn hand wreef hij over zijn voorhoofd. Was het nu eigenlijk geen krankzinnig idee, dat dit wildvreemde kind de feestzaal weer uit kwam wandelen om naar hem, Ko Wisseman, te vragen? Naar hem, die ze op school en ook hier wel in hun groepjes duldden, voor wie ze eigenlijk ook allemaal een beetje bang waren, maar naar wie ook niemand vragen zou als hij er niét was?

„Jij móppert ook altijd zo!” had zelfs zijn moeder nog kortgeleden tegen hem gezegd. „En je hebt toch zoveel . . .”

Ze had nog gelijk óók. Misschien had hij zelfs wel tè veel. Alleen, hij had geen broer. Bij iedereen thuis waren vroeger of later méér kinderen geboren, alleen bij hem niet. Als hij eens met iemand praten wilde moest hij het met zichzelf doen, op de zolder, wanneer hij zat te tekenen, wilde, fantastische tekeningen. Vaak praatte hij hardop tegen zichzelf, vooral wanneer hij ergens bang voor was. Maar dat kon je toch moeilijk aan je moeder en al die anderen uit staan leggen. Met Lisa zou hij er wel over hebben willen praten. Maar wat zou ze zeggen? Je wist met meisjes toch al nooit waar je aan toe was.

„Hoor 'ns,” begon hij. Zonder dat hij het wilde, klonk zijn stem zwaar en schor.

„Sei nicht böse,” zei het kleine kind zacht. Het keek wat aarzelend en smekend naar hem op. Ko schraapte zijn keel. Hij klopte op zijn borst en zei bars:

„Gans niet böse, ik!”

Het kind lachte tegen hem.

Ko hield zijn adem in. Voor het eerst beseftte hij waar dit kind vandaan kwam. Wat ze misschien al in haar kleine leven had meegemaakt, aan boosheid en onvriendelijkheid van mensen. En opeens wist hij wat hij doen zou. Iets voor haar maken. Haar iets geven. Iets verzinnen, om dat zorgelijke van haar gezichtje weg te toveren. Hij kwam de keuken verder in. Over zijn schouder keek hij in de richting van de eetzaal, en toen weer naar het meisje.

„Hoe heet je?” vroeg hij. „Naam?” Want pas als iemand een naam had kon je met hem omgaan.

„Maria,” zei het meisje.

„Maria . . . Dat is de mooiste naam die ik ken,” zei Ko. „Die schönste . . .”

Het kleine meisje knikte verheugd. Tevreden ging Ko bij het aanrecht zitten. Hij trok zijn balpen uit zijn zak. Uit het bestelboekje van de kok scheurde hij een leeg blad, en daarop tekende hij een kribbe met een kind erin. Hij tekende de herders, de wijzen, Jozef en de ezel en de os, ja zelfs het stro waarop de os juist kauwde. Alle personen tekende hij met vriendelijke gezichten, maar aan Maria gaf hij het ronde gezichtje met de aarzelende oogopslag van de kleine Maria, die zijn gast was. Hij tekende de sterren en de hemel, en ook de maan. Die wees hij aan.

„Ist das derselbe wie bei uns?” piepte het kind.

„O ja hoor. Precies dezelfde. En ook het Kerstfeest. Enne, Maria. En het Kind. Hè? Wacht.”

In een la vond hij een oude nylonkous. Die vulde hij met de verschillende bezittingen die hij in zijn zakken had: een schelp, een stuk vlakgom, twee krijtjes, een glad steentje, een rol drop, en ook het kleine double-deckertje dat hij in Londen had gekocht.

„Voor jou!” zei hij trots. En terwijl Maria nieuwsgierig in de kous keek, zei hij: „Ik zal nog meer voor je tekenen, straks. En zingen kan ik ook: over *‘Maria die zoude naar Bethlehem gaan . . .’*”

Even horen of zijn stem nog schor was. Anders zou het kind wéér denken dat hij ‘böse’ was. Hij probeerde het. Nee. Het ging.

Toen zong hij. Hij zong alle wijsjes die hij kende. Hij zong ook van alles wat hij niet kende, maar wat voor hem toch een liedje was, omdat het vanzelf kwam, vanavond.

‘Het is maar goed dat ik haar gevonden heb,’ dacht hij onder het zingen. Hij dacht niet meer aan wat de anderen zouden zeggen wanneer ze hem hier met zo’n klein kind zouden aantreffen. Hij zong maar, en hij tekende maar. Om het kleine meisje bezig te houden, zei hij tegen zichzelf. Maar helemaal waar was dat niet. Hij zong en tekende en vertelde, omdat er nog nooit iemand zo ademloos naar hem geluisterd had, met zulke glanzende ogen. Een uur geleden had ze nog lopen huilen in het bos! En toen Ko daaraan dacht voelde hij zich zo trots als hij zich nog nooit gevoeld had!

Toen werd opeens het matglazen doorgeefraampje met een ruk omhooggeschoven. Ko schrok vreselijk. Het kleine meisje merkte het, en plotseling weer verstart van schrik klemde ze zich aan hem vast. En dit was wat de leraar aan de andere kant van het raampje zag: het geschrokken gezicht van de jongen, het witte gezichtje van het kind; de kous die het meisje in haar vingers gekneld hield, en de tekening op het plankje onder de ruit.

„Jullie storen met dat zingen,” fluisterde hij. „Wacht ‘ns even . . .”

Hij draaide zich naar de donkere zaal achter hem. Ko loerde door de opening, die zo groot was als een brede brievenbus. Hij zag kaarsengeflakker en vage gezichten. Hij hoorde een stem, die met een licht accent in het Nederlands zei:

„ . . . bij Kerstfeest horen kinderen. Die zijn hier, grote en kleine. De grote kunnen veel voor de kleine doen. Wat hebben we gewerkt! Het doet me denken aan vroeger, toen ik een kleine jongen was. Bij ons thuis was het fijne juist dat alles er bij mocht horen: het kerstverhaal en de kous met cadeautjes; de heilige dingen en de leuke dingen; de dansen en de carols; de brandende plumpudding en de kerkdienst in de nacht; de kribbe en de spelletjes. Dat alles maakte het tot de mooiste vierentwintig uur in het jaar voor mij . . .”

Ko luisterde niet meer. Hij dacht na. ‘De mooiste vierentwintig uur? Daar had hij niet hard aan meegewerkt! Hij schaamde zich halfdood nu hij er aan terugdacht. Hoe was het toch allemaal gekomen? Omdat hij zich altijd onzeker voelde in een vreemde omgeving? Hij die nog niet zoveel op reis was geweest? Omdat hij nooit zo dadelijk raad wist met al die vreemde gewoonten, waarnaar de anderen zich zo gemakkelijk voegden? Omdat hij er nooit met iemand over kon praten? Maar dan nóg . . .’

„ . . . we vieren het niet allemaal op dezelfde manier,” zei nu de stem van zijn eigen leraar uit de verte. „Dat zie je pas goed als je Kerstfeest eens in een ander land viert. Iedereen heeft zo zijn eigen gebruiken om de geboorte van dat Kind te vieren. Het komt er eigenlijk helemaal niet zo op aan, hoe je het viert. Eén ding is hetzelfde, in Lapland en in Canada, en het staat in al jullie bijbels op dezelfde plaats: . . . grote

blijdschap, die heel het volk ten deel zal vallen . . . Daarom is er ook eigenlijk maar één kerstverhaal: het staat in Lukas twee."

De leraar bij het doorgeefraam draaide zich plotseling bruusk terug naar de twee kinderen achter hem. Hij kende die Hollandse ruzieschopper wel. Hij had het vermoeden dat er méér kanten aan die jongen waren.

„'t Komt me voor dat je beter hiér kon staan zingen," zei hij kort maar niet onvriendelijk. „Twee Kerstfeesten onder één dak is ook niks!"

Zo kon het gebeuren dat Ko een paar minuten later zacht schuifelend tussen zijn klas verscheen, met aan iedere hand een vreemd klein kind. Snel, onopvallend, maakte Lisa ruimte. Natuurlijk Lisa, dacht Ko dankbaar. Achter hen stelde de Engelse klas zich op, en vóór hen, bij het open houtvuur, zaten de kinderen uit het vluchtelingenkamp met grote stralende ogen om zich heen te kijken. De kinderen voor wie ze zich allemaal zo ingespannen hadden, ieder op zijn eigen manier. Ko schraapte zijn keel om mee te gaan zingen. Hij voelde zich tevreden en gelukkig, hoewel hij dat zelf niet precies had kunnen beredeneren.

Hoor! In drie, vier talen werd nu het lied ingezet dat ook de kleinste kinderen konden meezingen: 'Stille Nacht, Heilige Nacht, Davids Zoon, lang verwacht . . .' En toen klonken de woorden die in alle talen gelijk zijn: 'U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus de Heer, in de stad van David!'

Ja, als dit overal, in alle landen, over de hele wereld, werd gevierd, kwam het er dan veel op aan hoe en met wie je het vierde?

Dat je dit nu op een Engels Kerstfeest ontdekken moest!

Kees en de actie 'Geleidehond'

Dit stond in het avondblad bij het stadsnieuws:

Lafhartige kwajongensstreek

In de Hoogstraat is gistermiddag de drieënzestigjarige blinde J.H. het slachtoffer geworden van een laffe kwajongensstreek. J.H. had juist met zijn geleidehond het warenhuis verlaten, waar hij sedert jaren bij de ingang prentbriefkaarten verkoopt, toen een groep opgeschoten jongens door de straat kwam. Vlak achter de hond van J.H. ontstaken zij een rotje, waardoor het dier dusdanig schrok, dat het zich in paniek losrukte. Omstanders wisten de hond te grijpen, die echter als blinde-geleidehond ongeschikt is geworden. De eigenaar is zeer gedupeerd. Van de daders geen spoor.

Kees vouwde de krant dicht en legde hem kwasi-onverschillig op tafel. Hij stond op, rekte zijn armen boven zijn hoofd en zei tegen zijn moeder: „Ik ga nog even.“ Mevrouw van de Wal liet haar naaiwerk rusten en keek naar de schoorsteenklok. „Maak het niet te lang Kees; over een half uur eten we.“

De kamerdeur sloeg al dicht, harder dan beslist nodig was. Moeder zuchtte. Wat die jongen mankeerde vandaag . . .

Met openhangende coat slenterde Kees de straat op. Hij had het land. Op school was er eindeloos over gepraat. Straks, als vader de krant had gelezen zou het aan tafel ook wel weer het gesprek-van-de-dag zijn. Hij werd er misselijk van.

Nou ja, goed, 't was een rotstreek. Hij was er bij geweest, al had hij dat ding niet gegoooid. Het was trouwens een voetzoeker en geen rotje. Maar om er nou zo'n ophef over te maken . . .

Bovendien, wie kon er nu van tevoren weten dat die snerthond zo zou reageren? Kees struikelde over een stoeprand en botste tegen een voorbijganger. „Uitkijken jongeman,“ zei een stem. Kees slikte een lelijk woord in en haalde zijn schouders op. Hij liep in de Hoogstraat, merkte hij nu opeens.

Voorzichtig, bang dat het iemand zou opvallen, keerde hij om en liep weer terug. Hij was precies op tijd thuis, gelukkig. Dan was tenminste dáár niets op aan te merken.

Maar nauwelijks zaten ze aan tafel, of daar had je 't al. Vader had het gelezen, moeder had het gelezen, allemaal hadden ze het gelezen. Ja, jazekeer, Kees had het ook gezien.

Gewoon doen, heel gewoon. En ook gewoon eten, tegen heug en meug.

Hij zat lang over zijn huiswerk, die avond.

De volgende dag begon de school met een actie. Doel: een nieuwe geleidehond voor de blinde koopman.

Het hoofd was 's morgens alle klassen van de ULO rondgegaan. Hij wist niet of er leerlingen van de school hadden meegedaan, maar tegenover deze laffe streek zou hij graag een positieve daad van de jeugd zien. Hij zou alle steun verlenen aan het initiatief van de leerlingen . . .

In 2a gonsde het van activiteit. Kees luisterde gelaten naar alle wilde plannen. Ten-

slotte kondigde de klassevertegenwoordiger aan, dat er besloten was om zoveel mogelijk geld te verzamelen, onder de voorwaarde dat het door de scholieren zelf moest worden verdiend.

Voorlopig werd een termijn van een maand gesteld, zodat bij een gunstig verloop de actie net voor Kerstmis kon worden afgesloten.

Ze waren al een week aan de gang, maar Kees had nog steeds niets gedaan. Babysitten, een krantenwijk nemen, en meer van dat soort werkjes, daar had hij geen zin in. Trouwens, dat deden de anderen allemaal al en ze vonden het nog leuk ook. Ze zouden het gek vinden als ze wisten wat hij wou; niet een of ander rotkarweitje. Hij wilde wel werken, hard werken, niet eens zo zeer om het geld, maar . . . nu ja.

Een nieuw kranteberichtje bracht hem op een idee.

Loffelijk initiatief

De leerlingen van de Uloschool aan het Willemsplein zijn een actie begonnen om onze gedupeerde stadgenoot J.H. aan een nieuwe blinden-geleidehond te helpen. Door eigen verdiensten hopen zij binnen een maand de nodige gelden bijeen te brengen. De heer J.H., die wij opzochten in zijn huisje aan het Langepad, was zeer verrast. Daar zijn trouwe viervoeter hem niet meer kan geleiden, liggen zijn inkomsten momenteel stil. Wij hopen dat bovengenoemd lofwaardig initiatief met succes zal worden bekroond.

Al driemaal was Kees het Langepad afgelopen. Het was een weggetje aan de buitenkant van de stad. Aan de ene zijde stonden wat kleine lage huisjes. Voorzichtig had de jongen hier en daar naar binnen geglurd. Bijna aan het eind van het straatje zag hij achter een raam de blinde zitten. Hij kende de man met de witgrauwe baard wel. Wanneer hij vroeger als kleine jongen met zijn moeder naar het warenhuis ging, had hij altijd voor een kwartje prentbriefkaarten bij de blinde koopman mogen kopen.

Besluiteloos bleef Kees bij de deur van het huisje staan. Zou hij bellen of toch maar teruggaan? Hij wilde zijn uitgestoken hand weer wegtrekken, toen plotseling de deur openging.

„Zoekt u iets?“ De blinde wendde zijn gezicht in de richting van de jongen.

Kees begon een beetje te stotteren: „Ziet u, eh, ik zou u wat willen vragen,“ kwam er eindelijk uit.

Het bleef even stil. „Kom binnen joh,“ klonk het toen, „maar doe rustig voor de hond. Ze is niet vals, alleen maar bang.“ Zonder steun te zoeken ging de man het gangetje door, de kleine kamer binnen. Er klonk een angstig gejang. In een hoek zat de hond trillend in elkaar gedoken.

„Stil maar Hertha, goed volk, stil.“ Zorgzaam boog de blinde over de mand en streelde het dier tot dat wat kalmer werd.

„Ga maar bij het raam zitten, dan blijf ik bij Hertha in de buurt. Ze is nog altijd van streek als er vreemden binnenkomen. En vertel maar waar je voor komt.“

„Ik ben Kees, meneer, Kees van de Wal.“

„Zeg maar Jakob, zo noemt iedereen me. Ben je nog op school, Kees?“

Het werd een vreemd gesprek. De jongen wist niet veel te zeggen en de oude man vroeg niet veel. Hij staarde met zijn heel lichtblauwe ogen voor zich uit, en het was alsof hij meer begreep dan Kees zei.

Eindelijk kwam het hoge woord er uit: „Ik wou vragen of ik iets voor u doen kan meneer, eh, Jakob. Ik las in de krant dat u niet weg kan, nou met de hond. Zal ik u naar de stad brengen 's morgens, en weer halen 's middags?“

„Dat is aardig van je, Kees. Maar zo gemakkelijk zal dat niet gaan. Ik kan Hertha niet alleen laten. En ik kan je er ook niets voor geven.“

Kees kreeg een rood hoofd. „Maar dat bedoel ik ook niet, ik bedoel dat ik er niks voor hoef te hebben,“ stamelde hij. „En ik kan tussen de middag wel voor Hertha komen zorgen.“

„Ik vind het een mooi aanbod, jong, maar ik moet er eerst nog eens goed over denken.“ Jakob keerde zich weer naar de mand in de hoek. De hond was stil geworden. Ze lag met haar kop op de voorpoten over de rand van de hondemand te kijken. Geen beweging van Kees ontging haar.

Toen de jongen opstond, richtte ook Hertha zich op en begon zacht te janken.

„Dag Hertha,“ zei Kees. Even spitste de hond haar oren, ze bleef roerloos in haar mand staan, tot Kees de kamer uit was.

„Ik zal erover denken, Kees. Maar het zal van Hertha afhangen. Kom morgen maar terug.“ Met een kloppje op Kees' schouder liet Jakob hem uit.

Twee dagen later ging Kees 's morgens een uur eerder van huis. Moeder had wel even opgekeken, toen ze hoorde dat hij al voor achten de deur uit moest. Op haar vraag of dat voor straf was, of soms wegens te laat komen, had Kees wat gemompeld over 'een extra taak'. Mevrouw van de Wal had maar niet aangedrongen; daar bereikte ze toch niets mee. Alleen had ze een boterham extra in het zakje gedaan voor de pauze.

Zo belde Kees al vroeg aan bij het huisje op het Langepad.

De vorige dag had hij met Jakob de afspraak gemaakt om het te proberen. Hertha had zich veel rustiger getoond, en vond het zelfs goed dat Kees bij haar mand kwam staan.

„Om één uur zal ik je wat brengen hoor, beste brave hond!“ zei hij.

Jakob had zijn jas al aan, over de rechterschouder hing een grote leren tas aan een riem: de voorraad prentbriefkaarten. Hij sprak zijn hond vermanend toe. Het dier begreep dat het niet meekon en ging wat triest in zijn mand liggen. Bij de buitendeur nam Jakob een witte stok met rode biezen. Na de deur achter zich gesloten te hebben, liep hij zonder aarzelen naast Kees de straat op.

„Hier ken ik iedere steen, maar straks heb ik wel graag een steuntje, Kees.“

Zo gingen ze samen naar de stad, de oudere man met een hand losjes op de schouder van de jongen.

In de Hoogstraat bleven mensen staan kijken. Het was duidelijk dat ze dachten: daar heb je de blinde weer. Een paar kleine schoolkinderen lieten eerlijk hun verrassing blijken: „Dag Jakob! Kijk, daar gaat Jakob!“

Kees keek voorzichtig even opzij. Hij zag het gezicht van de blinde stralen van blijdschap. En ineens vond hij het niets erg meer dat hij daar zo liep. Wat kon het hem ook eigenlijk schelen wat de mensen dachten.

Hij installeerde Jakob op zijn oude plaatsje in het portiek van het warenhuis. Samen met de huissleutel ontving hij nog een hele reeks aanwijzingen voor de verzorging

van Hertha. En met een spurt van jewelste rende hij naar school, waar hij buiten adem op het nippertje in de bank plofte, gevolgd door nog twee laatkomers. De leraar voor het eerste uur keek van achter de lessenaar over zijn bril. „Ik vind het heel mooi jongens, die actie van jullie. Maar het moet niet te gek worden . . .”

De volgende veertien dagen bracht en haalde Kees iedere werkdag de blinde koopman: 's morgens de stad in, om vijf uur weer terug naar huis. En tussen de middag zorgde hij voor de hond. Hertha was helemaal aan hem gewend geraakt en stond al met haar poten op de vensterbank uit te kijken, als hij eraan kwam. Zelfs was het Kees gelukt het dier aan de lijn mee op straat te nemen en niet meer alleen in het achtertuintje uit te laten. Nu ze wist dat ze niet meer hoefde te leiden, maar zelf geleid werd, begon Hertha zich op de wandelingetjes te verheugen. Vrolijk blaf-fend en kwispelstaartend sprong ze tegen Kees op, die er zelf ook steeds meer plezier in kreeg.

Er was een ding, waar Kees toch een beetje mee in zat. De laatste dag voor Kerstmis zouden de scholieren hun verdiensten komen afdragen. Hij had wel gewerkt voor de actie, maar er niets mee verdiend. Alleen zijn zakgeld had hij opgespaard, plus de opbrengst van een paar klusjes, die hij voor zijn vader had gedaan.

Toen de laatste week van de actie was aangebroken, ging Kees 's maandags even vroeg als anders naar het Langepad, ook al had hij vakantie van school.

Het duurde een tijd voor de deur openging, en verder dan een brede kier deed Jakob niet open. Hij had een oude kamerjas aan en een dikke das om zijn hals. Hij praatte haast onverstaanbaar van heesheid.

„Kees, ik ga vandaag maar niet. De griep heeft me te pakken. Kom maar niet binnen, dan krijg je 't ook nog. Over een dag of twee zal 't wel beter zijn.”

Voor het verbouwereerde gezicht van Kees ging de deur weer dicht. Door de brievenbus riep hij nog: „Beterschap, Jakob!”

Daar stond hij nu. Hij wilde al omkeren, maar plotseling schoot hem iets te binnen. Stil wandelde hij langs de huisjesrij en stapte achterom het tuintje van de koopman binnen. De keukendeur was niet op slot. Uit de bedstee in de kamer klonk een schor gehoest. Hertha kwam kwispelstaartend aanlopen.

„Stil maar, beste jongen.” Zachtjes haalde Kees uit de kast in de hoek de grote leren tas met kaarten. Jakob scheen niets te horen, hij lag te diep onder de dekens.

Een half uur later zat Kees op het plekje van de blinde in het portiek van het warenhuis. Hij was eerst binnen gaan vragen of het mocht. De bedrijfsleider had goed gevonden dat hij de plaats van de koopman tijdens diens ziekte innam.

Eerst keken de mensen vreemd, dat er een jongen bij de briefkaarten zat, een kerngezonde jongen nog wel, met prima ogen. Enkelen gingen vragen stellen. Het duurde niet lang meer of ze gingen ook kopen. „Voor de blinde man, die ziek is.” Het nieuwtje verspreidde zich. Het duurde niet lang of de tas met kaarten was leeg. De bedrijfsleider van het warenhuis bleek schik in het geval te hebben. Hij was al eens komen kijken. Nu hij merkte dat de zaken goed gingen bood hij zijn hulp aan: een nieuwe voorraad prentbriefkaarten tegen inkoopsprijs!

De vier dagen, dat Jakob huisarrest had, bleven de zaken prima gaan. Vol trots ging Kees aan het einde van de vierde dag naar het Langepad. De zieke was aan de betterende hand en zat voor het raam. Bij het horen van de bekende voetstappen stak hij zijn hand al op. In het warme kamertje legde Kees de grote tas op de schoot van Jakob: leeg, daarbovenop de leren beurs: vol. En toen moest hij natuurlijk opbiechten.

Jakob was er meer door geroerd dan hij wilde laten merken. Hij nam de beurs op.

„Kees, pak vast.”

Verbaasd en bang dat de oude man hem niet begrepen had, zei Kees: „Nee Jakob, dat is voor jou.”

„Ja maar jongen, jij moet morgen toch op school afrekenen. Neem mee, je hebt het eerlijk verdiend.”

„Maar wist je dan . . .” begon Kees, en ineens moest hij het kwijt, wat hij al die weken al met zich meedroeg.

„Jakob, ik ben erbij geweest, toen, bij die jongens met dat vuurwerk. Ik . . .”

Jakob liet hem uitvertellen.

„Ik heb het geweten Kees, al die eerste keer dat je hier kwam. En ik heb begrepen waarom je kwam. Nu is dat niet belangrijk meer. Ik ben blij dat je gekomen bent, jongen.”

Kees kon geen antwoord geven, zijn ogen prikten. Gelukkig dat niemand het zag. Hoewel: Jakob merkte meer dan anderen konden zien . . .

Het avondblad van 24 december vermeldde:

Schoolactie geslaagd

De actie van de ULO op het Willemsplein is een volledig succes geworden. De leerlingen hebben in een feestelijke bijeenkomst hun verdiensten afgedragen.

Het hoofd der school hield een korte toespraak, waarin hij wees op het naderende Kerstfeest. Een afoardiging is naar de blinde koopman J.H. gezonden met een mand vol verrassingen en het bericht: voldoende geld voor een nieuwe geleide-hond. We zijn verheugd over deze ware kerstdaad van de jeugd.

Op eerste kerstdag kwam Kees van de Wal al weer bij het kleine huisje.

„Jakob, mijn ouders vragen of je bij ons komt Kerstfeest vieren. Hertha mag ook mee.”

Met zijn drieën liepen ze even later door de stille straten.

„Kees, ik dank je wel voor alles wat je voor me gedaan hebt,” Jakobs hand drukte wat zwaarder op de schouder van de jongen. „Weet je, één ding zit me nu dwars. Wat moet er straks met Hertha, als ik een nieuwe hond krijg?”

Kees lachte. „Maak je daar maar geen zorgen over, Jakob. Vader en moeder vinden goed dat ze bij ons komt. Dan zal ik voor haar blijven zorgen. Enne, ik dank jou nog veel meer . . . voor alles . . .”

Ze spraken niet meer onderweg.

Toen ze bij de Hoogstraat kwamen begonnen de kerkklokken te beieren.

Het Kerstfeest van de professor

De oude professor Karlson liep door de drukke winkelstraten zonder op- of om te zien. Hij zag dan ook niets van de kerstetalages, de kerstbomen en de mensen en kinderen beladen met pakjes. Hij zag in gedachten de vergeelde papieren en de oude boeken waar hij de hele dag in had zitten lezen, om te zoeken naar het leven van de mensen van honderden jaren geleden. Het was niet de eerste dag dat hij zo ijverig had zitten speuren in de stilte van de archiefkamer; dat deed hij al jaren lang. En steeds dieper raakte hij vast in het leven-van-vroeger. Hij wilde immers weten hoe de mensen tóén dachten, wat zij hadden geschreven en hoe zij tot hun daden waren gekomen.

De oude heer liep naar het hel-verlichte plein waar de lijnbussen stonden en klom in de bus die hem naar zijn huis zou brengen, daar, waar de grote bossen beginnen. Er waren niet veel passagiers, de meesten hadden hun inkopen vroeg gedaan en waren al lang thuis om kamers en gangen te versieren, koekjes en taarten te bakken en kaarsjes in de kerstboom te zetten.

Met een korte groet kwam de chauffeur binnen en precies op tijd stuurde hij zijn wagen de straten door en de duisternis tegemoet. De duisternis en de sneeuw. Want wat in de stad vieze rommel was geworden voor zover men die niet had weggeveegd, lag buiten nog in dikke pakken op de wegen en de velden, de hekken en de enkele huizen. Van tijd tot tijd stopte de bus om passagiers uit te laten. Maar er kwamen er geen meer bij en al gauw zat de professor alleen in het kleine verlichte wereldje dat voortreed door de duisternis en het sneeuwlandschap. Er lagen nog enige stapels couranten, die onderweg afgegeven zouden worden en een paar pakken en dozen, die ook nog moesten worden bezorgd. Op de bank achter de chauffeur stond een groot pak, dat in een geruite deken was gewikkeld.

Er bleek niet alleen sneeuw te liggen; de weg was ook glad. Een sterke wind maakte het voor de chauffeur niet gemakkelijk en de oude professor merkte, als hij eens even niet dacht aan de papieren, dat de man moeite had om op de weg te blijven. Want de zware wagensporen op de buitenwegen waren bevroren en lagen vol sneeuw; 't was opletten, om in de sporen te kunnen blijven rijden. De wagen slingerde dan ook af en toe erg.

De professor keek op zijn horloge. Over veertig minuten kon hij thuis zijn. Dan zou hij zijn aantekeningen overlezen en ze gaan uitwerken. De vrouw die overdag voor zijn huis zorgde zou zijn broodmaaltijd hebben klaargezet en op de kachel zou de koffie staan te pruttelen. Dat het kerstavond was, en dus een bijzondere avond, daar dacht hij helemaal niet aan.

Opeens maakte de bus een geweldige schuiver: de professor klemde zich krampachtig vast aan de bank. Daarna draaide de wagen een halve slag om en stond toen met een ruk stil. De chauffeur sprong eruit en de professor stond op, om te zien wat er aan de hand was. Er lag een ijzeren voorwerp op de weg, gedeeltelijk door de sneeuw bedolven; zeker van een boerenwagen gevallen die hier 's middags had gereden. De bus was ertegen aan gereden en was toen in de berm geslipt.

De oude heer ging op de voorste bank zitten wachten, tot de chauffeur terug zou komen uit de duisternis. Dat was al gauw het geval. De man bracht geen goed

nieuws. De bus was zo beschadigd, dat hij op eigen kracht niet verder zou kunnen rijden.

„'t Enige wat er op zit, meneer, is dat ik hier in de buurt hulp ga halen. Er zal wel een boer zijn, die ons met zijn tractor weg wil slepen maar dan komt u niet thuis. Want alle materieel is vanavond nodig voor het drukke reizigersvervoer vanwege de feestdagen. Een extra wagen kunnen we dus niet inleggen. Maar als iemand ons wegsleept, kunt u wel met mij naar huis gaan, ik woon hier niet zo ver vandaan. Dan zien we wel weer verder. Zullen we 't zo maar doen?”

„Ja, we zullen 't zo maar doen,” zei de professor. Hij wist er ook niets anders op. Alleen: nu zou hij vanavond niet meer aan zijn aantekeningen kunnen beginnen. De chauffeur sprong weer uit de bus en klapte de deur dicht. Maar hij deed hem meteen weer open en zei vanuit de sneeuwnacht: „U wilt zeker wel even op mijn dochtertje passen?” En dicht ging de deur weer.

„Ja,” antwoordde professor Karlson werktuigelijk. Maar toen schrok hij. Een dochtertje? Hij zat hier toch alleen? Hoe kon dat nu?

Hij stond op en liep langzaam de bus door naar de achterste bank. Nergens was een levend wezen te zien. Hij liep weer terug. En toen schrok hij nog eens. Het was net alsof het pak in de geruite deken had bewogen. Hij bleef doodstil staan. Hij had zich niet vergist: het pak bewóóg.

„Waar is pappie heengegaan?” Klomk opeens een stem uit de deken.

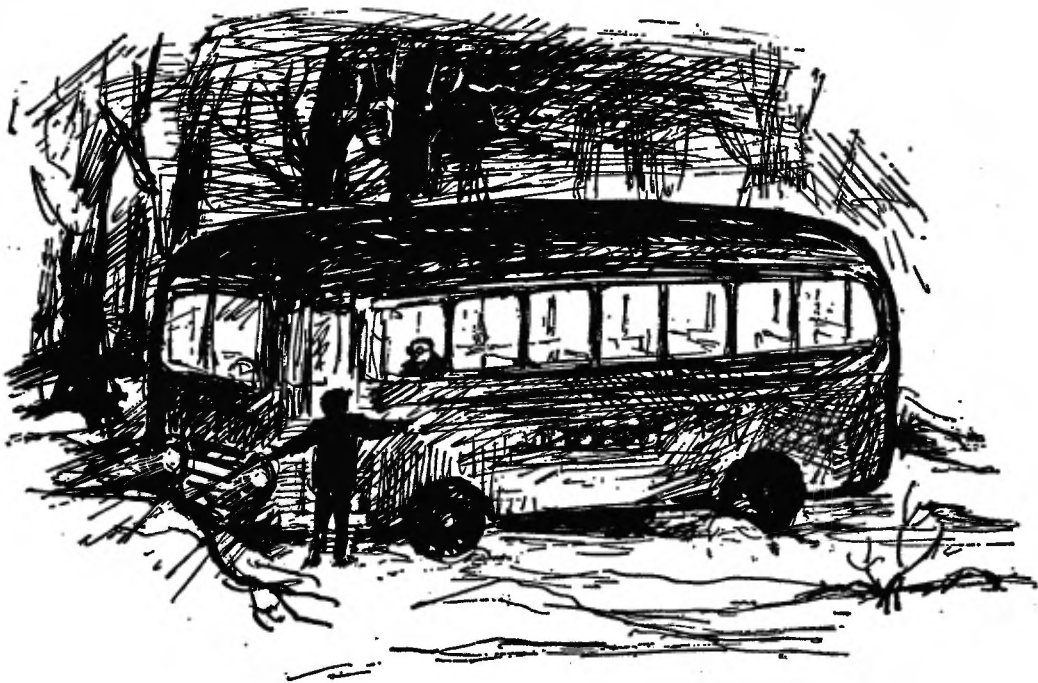
De professor ging weer op de voorste bank zitten, zo, dat hij het pakket aan de andere kant van het gangpad kon zien.

Toen zag hij dat een paar grote blauwe ogen hem daaruit onderzoekend aankeken.

„Pappie is hulp gaan halen. De bus is kapot.”

„O,” zei het pak. „En waarom is die kapot?”

Ja, waarom ging een bus kapot, midden in de sneeuw en de duisternis? De pro-

fessor wist het niet. Had men hem gevraagd hoe een Romeinse strijdswagen, een postkoets of trekschuit was verongelukt, dan had hij wellicht een lange uitleg kunnen geven. Maar een bus . . .

„Dat weet ik niet,” zei hij.

„O,” zei het pak weer. „Gaan we nu niet naar mammie en de kerstboom?” En ‘t leek wel alsof er tranen in het stemmetje waren.

De professor schrok alweer. Ging dat, wat in die deken zat, nu huilen? Wat moest hij daaraan doen? En een kerstboom? Hoe kon hij daar nu wat van weten?

Het pak had zich wat meer naar hem toegedraaid en nu staken er aan weerszijden twee blonde vlechtjes uit. Het was dus echt een meisje, dacht professor Karlson. Boven haar vlechtjes zat een rode gebreide muts en onder haar kin was een rode wollen das gestrikt.

„De kerstboom? Heeft mammie een kerstboom?” vroeg hij, terwijl hij keek of er heus tranen uit die blauwe ogen zouden komen.

„Ja, natuurlijk, ‘t is toch kerstavond. En Lars en ik mogen de kaarsjes aansteken. En de poes krijgt een rode strik om!”

Er klonk een lachje uit de deken bij die ‘poes-met-strik’. ‘Gelukkig’, dacht de professor. ‘Maar eens verder vragen’.

„Hebben jullie een poes? En wie is Lars?”

Toen begon het verhaal. Lars was haar broer, die was al elf jaar. En zij heette Min-ka en zij was zeven. En moeder had koek gebakken en vanavond gingen de kaarsjes van de kerstboom aan en dan las vader uit de bijbel en allemaal samen zouden zij kerstliedjes zingen. En Lars en zij mochten opblijven en kastanjes poffen.

Het was de oude heer alsof er een droom om hem heen werd gesponnen. Want wat dat kleine meisje vertelde, dat herinnerde hij zich ook van héél vroeger. Toen hij nog een jongen was, toen hij nog niet zo eenzaam woonde, toen vader en moeder nog voor hem zorgden en hij met zijn zusjes en broertjes ook de kaarsen in de kerstboom mocht aansteken, toen ze samen kerstliedjes zongen. Zij hadden geen poes gehad, maar wel een hond. En voor die zwarte, langharige vriend had er altijd een dik bot aan de kerstboom gehangen. Waarom dacht hij nooit meer aan die tijd terug? Omdat er sedertdien zoveel treurigs was gebeurd. Omdat hij nu helemaal alleen was. Omdat zijn gedachten altijd weer draaiden om wat er zolang geleden was voorgevallen.

Vanuit de geruite deken ging het stemmetje opgewekt voort met vertellen over de boodschappen die zij met moeder en Lars in de stad had gedaan; dat zij toen was blijven logeren bij een tante, die haar vanmiddag in de bus naar huis had gezet. En omdat zij een beetje verkouden was had vader haar in een warme deken gewikkeld. Want zij mocht toch niet ziek zijn op kerstmis! -

Floep! ging het opeens. „Hè,” zeiden ze tegelijk, geschrokken. Het licht was uitgegaan.

‘Ook dat nog’, dacht de oude heer. Hoe lang zouden ze hier moeten zitten?

Hij hoorde hoe het kind in de deken over de bank naar het raampje schoof. En een opgewonden stemmetje zei: „Misschien zien we de ster nu wel!”

De ster? Wat voor ster wilde zij zien?

Alsof zij gehoord had wat hij dacht, klonk ‘t uit de duisternis: „De ster van Bethlehem! Van de Wijzen uit het Oosten! Dat weet u toch wel, hè?”

Ja, natuurlijk wist hij ‘t wel. Maar hij was ‘t vergeten. Hij had er niet meer aan gedacht. Hij had ‘t uit zijn gedachten verdrongen, al wat met Kerstmis te maken had: ‘t kribje en de ster en de herders en de koningen. Na dat ene heerlijke kerstfeest

met zijn jonge vrouw en de baby op haar schoot was 't immers duisternis om hem heen geworden toen zij er niet meer waren. Hij had dat alles willen vergeten en nu had Minka hem er weer aan herinnerd. De ster! Hij herinnerde zich nu opeens dat in de winkels waar hij vanmiddag langs gelopen was gouden en zilveren sterren hingen. En dat in het restaurant, waar hij van de dikke koolsoep had genoten, verlichte sterren aan de zoldering hingen. De ster van Bethlehem. Hij had die vergeten toen hij in de oude kronieken en vergeelde papieren had gezocht naar het leven van de mensen van héél vroeger.

„Er zijn een heleboel sterren, welke zou die van Bethlehem zijn?” vroeg het stemmetje.

Wat moest je daar nu op zeggen? Die ster van tóén was er immers niet meer. Wat eens in de oudheid . . . De oudheid! Die oudheid was hij nooit tegengekomen bij zijn speurwerk. Maar dat was toch óók een geschiedenis van héél lang geleden, daar waren toch óók mensen bij geweest van eeuwen terug.

„Pappie zegt: de bijbel is een héél oud boek. Maar wat er in staat is altijd weer nieuw,” klonk het uit de deken.

Een héél oud boek. Oude papieren, die níeuw konden zijn. Het begon de professor een beetje te duizelen. Daar zat hij in het stikdonker met een klein kind midden in de nachtelijke sneeuw-wereld, maar alles zag er opeens heel anders uit dan toen hij een paar uur geleden in die bus stapte. Het was alsof er dikke muren werden omgetrokken, alsof er wolken stof werden weggeblazen, alsof er een beetje licht ging

doordringen in een ruimte die tot nu toe zwart was geweest. Het was eigenlijk allemaal niet prettig, en toch wilde hij het niet wegduwen. Of beter: hij kòn het niet want het was net of hij zich vrij voelde worden nu dat alles om hem heen afbrokkelde. Het was alsof hij dieper kon ademhalen.

„Waarom komt pappie niet terug? Ik ben zo alleen!“

Nu klonken er echt tranen in het stemmetje. 'O, lieve help!' dacht de professor, 'nu gaat zij huilen. Wat móét ik doen?' En ja, hij hoorde een vreemd geluidje vanuit het donkere pak aan de andere kant van het gangetje. Hij stond op.

„Pappie komt zo terug,“ suste hij. „Ik zal heel dicht bij je komen zitten.“ In het donker tastte hij naar de andere bank en ging voorzichtig naast het kind in de deken zitten. Het kleine meisje vlijde zich tegen hem aan.

„Vertel eens een verhaaltje!“

Ook dát nog! Een verhaaltje! In zijn boeken en documenten stonden geen verhaaltjes. Wat had het kind eraan of hij al vertelde wat driehonderd jaar geleden een groot staatsman had gezegd, een filosoof had gedacht, een volksleider had opgeschreven?

„Een verhaaltje over Kerstmis!“ vroeg het stemmetje.

Een verhaaltje over Kerstmis? De professor was opeens zijn aantekeningen en wat daar allemaal in stond vergeten. Hij zag zijn kinderkerstfeesten voor zich: de boom met de vergulde noten en de brandende kaarsjes, moeder die met een eigengebakken tulband binnenkwam, hij en zijn oudste zusje die blokfluit speelden terwijl de anderen kerstliedjes zongen, vader die uit de bijbel las. Was was ook weer dat mooie verhaal geweest dat moeder eens had voorgelezen? Van het kleine meisje dat op kerstnacht de kerktoren in het donker was opgeklommen om de grote klok te luiden, omdat de oude klokkenluider ziek was en zij dacht, dat het geen kerstmis kon worden zonder dat de klok zijn stem liet horen . . . De professor hoorde het weer vertellen en hij vertelde het na.

Toen het verhaal uit was, bleef het stil in de bus. Aan de regelmatige ademhaling van het meisje merkte professor Karlson dat het in slaap was gevallen. Hij legde zijn arm om het ingepakte kind heen; stel je voor dat ze van de bank viel! En terwijl hij haar zo vasthield, viel ook hij in slaap.

Ze werden wakker door lichten en stemmen buiten; de deuren floepten open en de chauffeur stapte met een zaklantaarn in zijn hand naar binnen.

„Ik heb hulp, ze slepen ons naar mijn huis. Nou, Minka, je zit daar fijn! Dank u wel meneer, dat u zo goed voor haar hebt gezorgd.“

Even later trok een tractor de bus langzaam langs de besneeuwde weg en een minuut of tien daarna stonden ze stil voor een klein huisje. Een vrouw en een jongen kwamen naar buiten gelopen en hun stemmen klonken door de nachtelijke stilte.

„Mammie!“ riep een vrolijk stemmetje. En een vrouw nam het geruite pak in haar armen en zoende het gezichtje. „Komt u toch binnen!“ zei ze tegen professor Karlson.

Daar stond hij nu in een lekker-warme kamer, waar een kerstboom glansde en waar hete koffie en eigengebakken tulband voor hem neer werden gezet. Hij hoorde hoe de vader en het kind alles vertelden. Dat de moeder en Lars zeiden, dat ze zo ongerust waren geworden. 't Was als een droom, want in deze kamer en deze mensen zag hij het huis van zijn ouders en het kerstfeest van vroeger weer voor zich. „Vindt u goed, dat wij nu Kerstfeest vieren? De kinderen hebben er zo naar verlangd en anders wordt het voor hen zo laat,“ zei de buschauffeur.

„Ja, natuurlijk,“ antwoordde professor Karlson.

„Maar is het niet vervelend voor u dat er een vreemde bij is?“

„Maar 't is toch Kerstmis?“ lachte de vrouw. „Dan zijn er toch geen vreemden!“

Lars en Minka staken de kaarsjes aan, de poes kreeg een rode strik om, het licht ging uit en toen zaten zij bij de beweeglijke vlammetjes van boom en haard.

De buschauffeur las het geboorteverhaal uit Lucas 2 voor, zijn vrouw bad voor allen die niet zo'n mooi kerstfeest konden vieren als zij: 'de zieken en de eenzamen, zij die hun werk moesten doen of die ver van huis waren'. Daarna zongen ze kerstliedjes en de professor zong mee. Het ging eerst wat stroef, maar toen hij merkte dat het dezelfde liedjes waren van vroeger en dat hij ze niet vergeten was, ging het steeds beter.

Zij zaten gezellig bij elkaar en aten gepofte kastanjes. En toen Minka zei dat die meneer zo mooi kon vertellen, moest hij nog eens het verhaal doen van het kleine meisje en de kerkklok.

Er werd gebeld. De chauffeur ging naar de voordeur en er klonken stemmen in de gang. Een jonge boer kwam binnen en zei: „Ik hoorde van vader dat meneer met de bus is gestrand. Ik moet met de auto naar mijn grootouders toe; die wonen niet zo ver van meneer zijn huis, wil ik u soms even thuis brengen?“

„Hè, wat jammer!“ riep Minka uit, „ik dacht dat u hier bleef!“

„Kindje, ik zou geen bed voor meneer hebben,“ zei haar moeder. „Ik denk dat meneer het wel zo prettig vindt, om naar huis te gaan.“

'Ja', dacht de professor. Hij kon hier niet blijven. Maar 't was wel jammer, 't was hier zo gezellig. Dat hij zijn aantekeningen nog had willen uitwerken was hij helemaal vergeten.

Zijn begeleider kreeg nog een kop warme koffie voordat hij de winternacht in ging. En Minka stond erop dat meneer iets van de kerstboom meenam. Een chocoladekransje en een zilveren ster werden van de groene takken afgenomen en toen stond de hele familie in de gang om hem uit te wuiven.

Professor Karlson kreeg een brok in zijn keel. Er was zóveel gebeurd om hem heen en in hem, waar deze vriendelijke mensen geen idee van hadden.

„Ik weet werkelijk niet hóé ik u kan bedanken,“ zei hij.

„Maar meneer, dat was toch niets! Ik vond het zó vervelend dat het u nu net moest overkomen dat de bus kapot ging, u bent zo'n beste klant van ons! En u heeft zo goed voor Minka gezorgd. Alle dank is aan onze kant!“ En de chauffeur stak hem hartelijk de hand toe.

„Meneer, ik was erg blij, dat u wel Kerstmis met ons wilde vieren,“ zei zijn vrouw.

„Is er nu wel iemand die voor u zorgt, als u zo laat thuiskomt?“

„Jawel,“ weerde de professor af. Hij zag opeens zijn lege kamer voor zich. Hij tilde Minka van de grond en gaf haar op elke wang een dikke zoen. „Dag lief klein meisje, kom je van de zomer eens met vader en moeder en Lars bij mij? Dan maken we er een fijne dag van!“

„Ja! Ja! Gráág!“ juichten de kinderen. En de auto reed weg.

Toen professor Karlson bij zijn huis gekomen was, zag hij dat iemand een pad naar de voordeur had gebaad. Het buitenlicht brandde en met zijn kerstkransje en de zilveren ster in de hand ging hij naar binnen. Ook in zijn kamer brandde licht; de tafel stond gedekt, maar de koffie was overgekookt op de kachel. Op de tafel stond een bloempot met een dennetak er in, versierd met drie kaarsjes en een zilveren slinger. 'Gelukkig kerstfeest' had de werkster op een kaartje geschreven.

Professor Karlson hing de zilveren ster boven in de dennetak en at het chocoladekransje op. Het was immers kerstavond!

Zelf aan het werk

Hier komen ze weer, de werkjes waarmee je fijn bezig kunt zijn. Je kunt knutselen, een mooie plaat kleuren, een verhaal schrijven, een tekening maken en puzzels oplossen. We beginnen weer met het knutselwerk, dat dit jaar werd samengesteld door mevrouw Vleming. Het

zal jullie best lukken een of meer voorwerpen te maken. Want alles wordt precies beschreven en de tekeningen maken het nog duidelijker. En misschien win je dit jaar een prijsboek. Lees daarvoor bladzijde 63 ook goed. Werk prettig!

D. A. Cr.-Sch.

Heel veel lantarentjes

Dit jaar gaan we eens kerstlantarentjes maken waaraan alle kinderen kunnen meedoen. Misschien moeten de kleinsten dan wel wat hulp hebben met in elkaar plakken, maar verder kunnen zij het best zelf. Hun versieringen zullen er wel anders uitzien dan die van de groteren, maar daarom hoeven hun lichtjes niet minder mooi te worden.

Je hebt nodig:

wit tekenpapier

dun karton

een jampotje voor de maat

een stukje dun ijzerdraad

een paar kleuren vetkrijt

een schaar

een kwastje

wat rauwe lijnolie of paraffine

(dat verkoopt de drogist)

een tubetje lijm

eventueel een flesje tekeninkt

Ja, en natuurlijk oude kranten om op tafel te leggen als je gaat werken! Stel je voor dat de inkt omviel of er een krijtstreep op tafel verdwaalde!

Van het tekenpapier knip je een stukje af (afb. 1), zo groot als de lantaren moet worden. Ik denk bijvoorbeeld 25 cm lang

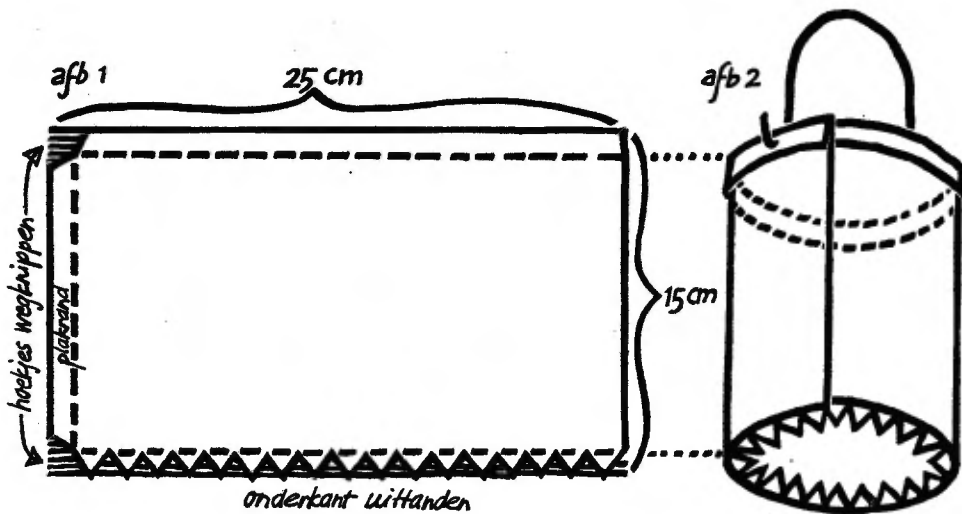
en 15 cm breed, dat past goed om een jampot.

Hiervan vouw je aan drie kanten een strookje om van ongeveer 1 cm: dat zijn plakranden. Maar vóór we gaan plakken willen we het lantarentje versieren.

Misschien wil je er op tekenen met het krijt. Alléén sterren, grote en kleine, of misschien één heel grote, kan al prachtig staan. Of onderaan een hele rij kerstboompjes, groen, met witte sneeuw erop. Je denkt nu misschien 'dat zie je toch niet op wit papier' - maar wacht eerst eens af - wit wordt juist heel mooi! Misschien wil je liever het kerstgebeuren zelf erop zetten: de kribbe en de herders of de koningen. Versier dus maar net zoals je wilt.

Als de versiering klaar is plakken we (afb. 2) de bovenrand, die we al eerder hadden omgevouwen, dubbel (en als je tekening per ongeluk te groot is geworden plakken we een extra strookje bovenlangs, het is alleen maar voor de stevigheid). De onderste strook moeten we uittanden, anders hebben we straks geen houvast voor de bodem.

Zo, nu het lantarentje rond plakken. Dit plakken gaat het best met tubelijm (maar je moet er héél weinig van nemen en

voorzichtig zijn, want het geeft lelijke vlekken). Gewone gluton of zoiets droogt veel langzamer en laat soms los door de warmte van het lichtje.

De maat die ik opgaf past precies om een jampot: als je de deksel daarvan omtrekt op een stukje dun karton, dan heb je een bodem die precies past en als je de tandjes er goed op vastplakt wordt het stevig genoeg om een kaarsje te dragen.

In de dubbelgeplakte bovenrand komen nu tegenover elkaar twee gaatjes en hierin komt een hengseltje van ijzerdraad, dat aan beide kanten iets teruggebogen wordt.

En als je nu tenslotte het papier van binnen dun insmeert met de rauwe lijnolie (sla-olie gaat ook, maar dat wordt een beetje pikkerig) wordt het prachtig gelig doorschijnend. Met vloeibare paraffine ingesmeerd wordt het helder wit doorschijnend. Maar wel wat geduld hebben: de olie moet even tijd hebben om helemaal door het papier heen te dringen.

Als lichtje kan een waxinelichtje in zo'n glazen potje dienst doen, dat brandt lang en staat stevig. Maar een half klein aardappeltje met een passend gaatje voor een stukje kaars gaat ook best. Je moet dan tegen de snijkant een stukje plastic doen,

anders wordt de bodem misschien te nat, en van onder af door de bodem een punaise drukken om hem op zijn plaats te houden.

Vind je een rood lantarentje soms leuker? Of een groen of nog een andere kleur? Dan moet je, als de krijttekening klaar is, wat tekeninkt met een klein beetje water erdoor met een kwastje op het papier strijken: gewoon maar over het krijt heen. Daar loopt het wel weer vanaf, er blijft alleen wat kleur achter in de witte plekjes in het krijtvlakje; maar dat is juist erg mooi. Als de inkt droog is het lantarentje afwerken - plakken dus, het hengsel eraan en olie aan de binnenkant.

Versieren gaat ook heel best met een sjabloontje (afb. 3): dat is een gat, in een of andere vorm in een stevig stukje dun karton geknipt. Dat figuurtje kan natuurlijk niet erg ingewikkeld zijn: een klok, ster of kerstboom gaat goed. Als je éénmaal door de rand van het sjabloon-kartonneetje heenknijpt (ij) en deze knip later weer dichtplakt met cellotape, en verder het figuurtje aan één stuk knijpt, zodat een mooie, gave rand ontstaat, wordt het werk straks het mooist.

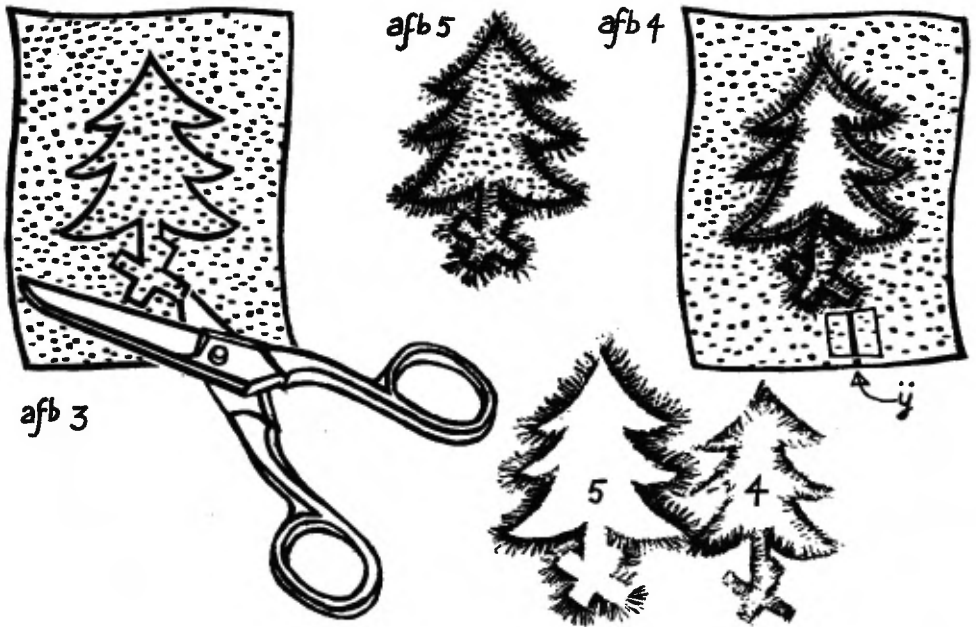
Dit sjabloontje wordt nu ergens op het

lantarentjes-papier gelegd en het figuurtje wordt er doorheen gekleurd. Nog eens - en nog eens, tot een mooi geheel ontstaat (afb. 4).

Ook wat je eruit knipte is te gebruiken: dat leg je op het papier en dan kras je (afb. 5) vanaf het midden krijtstreepjes over de rand heen: je krijgt dan het figuurtje wit in een krans van kleur. Hierbij kun je ook makkelijk twee figuurtjes een eindje over elkaar aanbrengen, bijv. een rode en een gele: waar ze over elkaar liggen komt oranje. Vooral als je véél lantarentjes wilt maken gaat dat vlug met zo'n sjabloon: en door andere rangschikking en andere kleurtjes te gebruiken

worden ze toch allemaal verschillend! Dat uitknippen van vormen kan ook meteen uit het lantarentjespapier. Dan moet je je schaarje midden in de figuur prikken en vandaar naar de buitenrand gaan, dan blijft die mooi strak. De uitgeknipte figuur leg je op vliegerpapier of gekleurd verpakkingspapier en je knipt 't wat groter rondom uit, zodat je een randje hebt om dit raampje achter het gat in het lantarentje te plakken.

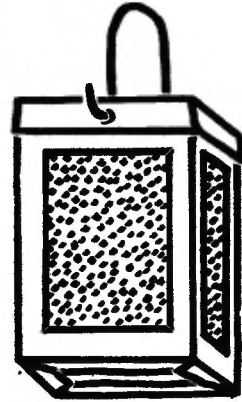
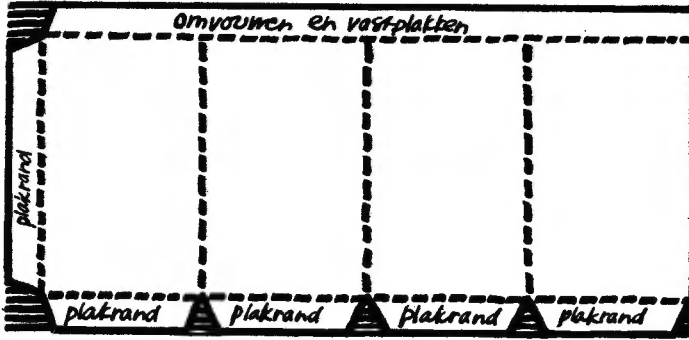
Het is natuurlijk helemaal niet nodig om precies deze maten te nemen: je kunt ook grotere lantarens maken met een schotel-tje of ontbijtbordje als bodemmaat - of kleintjes: als er maar een lichtje in past!

We hadden het over ronde lantarentjes: maar vierkante kan ook! (afb. 6). Daarvoor trek je een briefkaart vier keer om, aansluitend aan elkaar. Er komt dan 4 x boven en 4 x onder een plakrand bij en nog aan één zijkant. Mooi scherp vouwen op een gladde tafel met je nagels of met de buitenkant van de schaar!

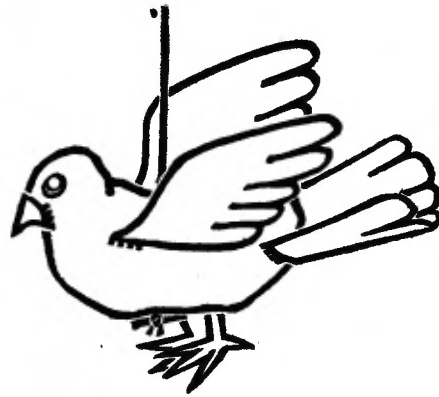
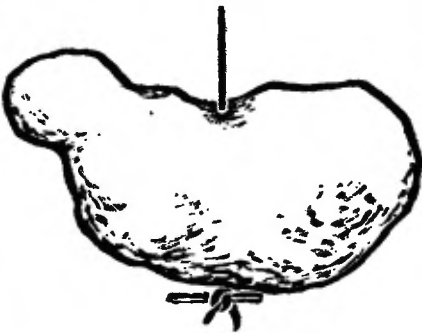
Een vierkant lantarentje versier je op dezelfde manier als een rond; maar nu kun je ook het middelste stuk van elk vak eruit knippen en hierin een 'ruitje' van vliegerpapier plakken of van boterhampapier. Plak je op dit ruitje een versiering van gewoon gekleurd papier, dan ziet het er overdag wel mooi uit, maar 's avonds

afb. 6

lijkt die zwart. Je kunt daarom ook de versiering plakken van stukjes vliegerpapier, geknipt of gescheurd, náást- en een beetje óver elkaar, dan komen er mengkleuren te voorschijn. Zo'n lantarentje met een ingeplakt ruitje hoef je niet te oliën; je kunt wel de randjes die bleven zitten een beetje versieren, met

een smal streepje van zilver of goud, kijk maar eens bij moeders theezakjes. Ziezo, dat zijn heel wat soorten lichtjes. Op dezelfde manier als je lantarentjes versiert kun je dit ook met kaarten doen om te versturen; of met menukaartjes of een fijne kerstloper. Maar dan moet je natuurlijk geen olie gebruiken.

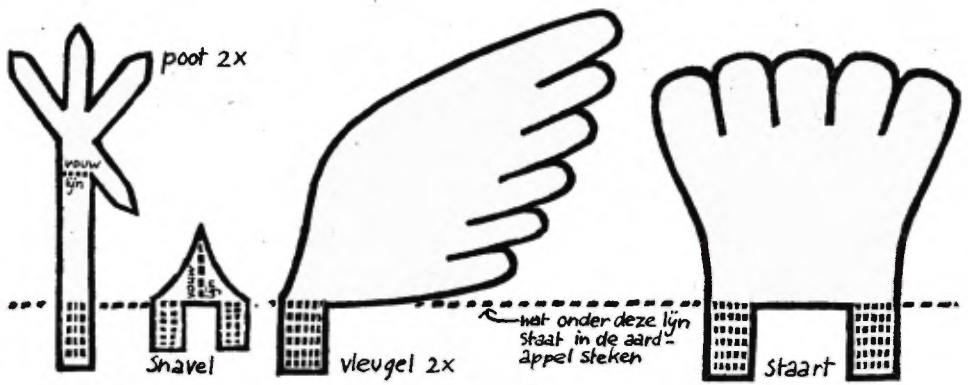

Wanda's duif

Hebben jullie het verhaal over Wanda's duif gelezen? Wanda maakte een duif van een aardappel en veren; dat gaan wij ook doen.

Zoek een mooie, niet zo grote aardappel uit, van een vorm die al iets 'vogelach-

tigs' heeft; schrap deze onder de kraan goed met een nagelborsteltje schoon. Nu kun je er, als vleugels en staart, aan beide zijkanten en aan de achterkant drie tot vijf veren insteken. Als je in de stad woont kun je bij de poelier best om wat

mooie veren vragen; buiten vind je ze vanzelf wel! Als pootjes dienen twee dunne takjes met een zijtakje, zodat er twee 'tenen' zijn; als bekje neem je een aangepunt stukje hout. Meestal moet je met een spijkertje een gaatje vooraf prikken, een veer is niet zo erg sterk. En de kinderen die toch niet zo gemakkelijk aan veren komen? Die knippen vleugels en staart en snavel en pootjes uit zo'n witte plastic afwasmiddelfles. De letters krab

je er gemakkelijk af; als je zo'n stuk in heet water legt, buig je het zó recht. Nu maak je insnijdingen met de punt van een aardappelmesje en je steekt alles op zijn plaats. Met een stopnaald trek je een draad door het vogellijf; aan de onderkant knoop je er dan een stukje lucifer in, zodat de draad niet terugschiet. Tenslotte kun je de aardappel met wat plakkaatverf kleuren; de ogen zijn twee spel-

Appelmannetjes

En nu nog iets anders, iets gezelligs om te eten. Wat denken jullie van 'appelmannetjes'?

Je neemt een mooie appel en poetst die op; dat is het lijf (een sinaasappel of peer kan natuurlijk ook, net wat je maar hebt). Hierin prik je een worstprikkertje of saté-stokje (dat is wat langer), en daarop prik je een mooi klein appeltje, een mandarijn of een grote gedroogde pruim, die een uurtje in heet water is geweekt en goed afgedroogd.

De oogjes, neus, mond, knoopjes enz. zijn amandelen of andere nootjes, rozijnen of geconfijte vruchtjes. Deze kun je er òf zo induwen òf vastzetten met een speld, maar neem dan wel een speld met een gekleurde glazen knop, die zul je niet per ongeluk opeten, en het staat nog feestelijk ook. Je kunt ook putjes of stre-

pen in de schil snijden met de punt van een aardappelmesje. Misschien krijgt één een mooie kraag, tussen lijf en hoofd geprikt, of een petje op, van een éven geweekte abrikoos of vijg. En voor de armen worden rozijnen, dadels enz. aan een dun ijzerdraadje of houtje gestoken en opzij in het lijf geprikt.

Als je er één maakt voor bij het bord van ieder die mee gaat eten, kunnen de mannetjes (of maak je ook vrouwtjes? Met een ketting om van stukjes sucade aan een draadje geregen, gewoon met een naald, en op hun hoed een 'bloem' van een geconfijt kersje!) een vlaggetje met de naam erop in hun 'hand' krijgen. Zo'n vlaggetje maak je van gekleurd papier, om een worstprikker geplakt - en dat is dan het enige, dat je niet kunt eten.

Leuk hè? En lekker!

M. J. C. V.

*Eerste opgave. De kleurplaat
(los bijgevoegd)*

Er is geen plaats

Dit jaar geen plaat met de herders of de drie koningen, maar met Jozef en Maria, die doodmoe bij de herberg komen aankloppen. Als er één plaat is die je fijn kunt kleuren dan is het toch wel déze. Je

mag hiervoor nemen wat je wilt: pastel, waterverf, kleurkrijtjes, kleurpotlood. En je kunt, wat je ook gebruikt, een prachtige plaat maken.

Probeer het maar eens.

Een tekening bij een versje

Toen ik zat te bedenken welke opgaven ik jullie zou geven, dacht ik: in elk geval een versje illustreren. Dat hebben jullie vorig jaar zó prachtig gedaan, dat ik nu al weer benieuwd ben wat er deze keer

ingezonden zal worden. Ik heb voor jullie dit kerstversje gemaakt en ik heb het zo gedaan, dat er een heleboel dingen in voorkomen die je kunt tekenen. Maak er maar iets moois van.

*Zeg, heb je ze wel gehoord vannacht,
toen ze stilletjes langs zijn gekomen?
Voorop reed Balthasar op zijn kameel,
zijn mantel was rood en zijn hoofddoek
was geel,
en zijn staf rees tot boven de bomen . . .*

*Dan kwamen Caspar en Melchior
met wat zij het Kindeke brachten:
een kruikje vol myrrhe, een kistje met
goud . . .
Zij reden in draf want de nacht was koud,
en nog lang was de tocht die hen wachtte.*

*Zij letten goed op wat zij zien onderweg;
waar zou toch die Koning wel wonen?
Misschien in dat marmeren, witte paleis,
of wel op dat eilandje, midden in 't ijs
of de hofstee, daar onder die bomen?*

*Zo zijn zij op weg naar het heilige land.
Daar gaan zij het Kindeke ontmoeten.
Zij worden niet moe en zij voelen geen
kou,
zij weten toch wie hen daar wachten
zou . . .
Gij vorsten, breng Jezus mijn groeten!*

Lange zinnen

De 'lange zin' voor de kinderen tot en met elf jaar is eigenlijk twee korte zinnen, met een punt-komma er tussen in. Het is het eerste couplet van een kerstliedje, samen 56 letters.

Je schrijft de getallen 1-56 ruim en duidelijk naast elkaar op een papier; dan

probeer je de gegeven woorden te bedenken, en zodra je een woord hebt, zet je elke letter onder zijn eigen getal. Vooral ook de gevonden woorden vermelden. Als je het leuk vindt, kun je ook opgave 5 b proberen.

Hier volgen de gegevens:

Opgave 3 a

24-32-4-28-5-2-11-54-53 een stad die is
gebouwd op palen.

18-32-37 familielid.

8-1-19-48-28-17-44-33-53 hoort bij
Kerstmis.

3-26-9-48 bloem, ook meisjesnaam.

4-50-3-7-15-41-39 het wapen van Da-
vid.

13-12-39-4-28-29-51-22-8 kun je horen
in de Kerstnacht.

42-31-27-16-45 zoon van je grootvader.

21-52-36 het tegengestelde van „ja”.

30-55-49-56 rivier in Nederland.

23-6-40-35-52-50 gebruik je in een ka-
no.

34-46-23 speelgoed.

13-25-38-45-48-14-10 geven een mooi
licht.

23-43-22-28 lichaamsdeel van een dier.

20-9-47-11 slot.

Voor de kinderen van 12 jaar en ouder is er een zin van 81 letters; het zijn drie regels van Vondel. Zet je er de leestekens

in? Natuurlijk mogen jullie ook opgave 5a maken. Je moet ook de gevonden woorden inzenden. De gegevens zijn:

Opgave 3 b

74-16-3-31-65-63-32-15-56-66-7-26-44-79 een figuur uit een sprookje van Andersen.
48-70-38-23-54-36-4 een tijd geleden.
19-62-78-61-22-30-38-52-71 een plant die je in de duinen vindt.
2-33-12-68 meubel.
6-58-13-10-81-72-54 getal.
14-8-21-39-67-45-29-38-55-28-75-34 trek je aan als het koud is.

26-15-77-60-20-11-46 een reus die voorkomt in het Oude Testament.
41-9-35-15-43-27-80-5-42-17-50 grote zwart-met-witte vogel.
76-49-73-59-40-51-69-7 uitgeven.
18-53-57-25-37 systeem voor het plaatsbepalen van voorwerpen, o.a. op schepen gebruikt.
24-1-50-64-18-31-9-29-47 stad in Nederland.

Vierde opgave. De verhalenplaat

De vogels

Wintertijd met sneeuw en ijs is fijn.
Maar vinden de vogels dat ook? Bekijk

deze tekening eens goed en schrijf er een
mooi verhaal over, met een andere titel.

Verstopte woorden

Wat had moeder het druk! Voor Kerstmis is er altijd zó veel te doen! Haar hoofd liep om!

Daar had je de kerstversierselen; er moesten nodig weer eens nieuwe bij gekocht worden, en dan moest ze ook nog een gezellig kerstmenu verzinnen. „Weet je wat?“ zei moeder, „ik maak twee lijstjes, anders vergeet ik de helft!“ Toen ze klaar was legde ze het volgeschreven blaadje op de keukentafel. Ze ging haar mantel aandoen, maar toen ze terug kwam om het lijstje te halen - wèg papier! Alle kinderen moesten zoeken, en eindelijk - raad nu toch eens waar? - vonden ze in het hondenhok allemaal stukjes papier met lettertjes er op. Zita, het ondeugende teckeltje, had al moeders boodschappen voor de helft opgegeten. Gelukkig niet het echte menu!

De kinderen hebben toen geprobeerd van de letters die ze vonden de verschillende kerstboomversierselen en het menu weer

samen te stellen, maar erg goed gelukt is het niet! Hieronder volgen de woorden die ze maakten; ik vind dat ze er maar raar uitzien.

Nu mogen de kinderen boven acht jaar het menu weer terugzoeken en de kinderen beneden acht jaar de kerstboomversierselen.

Kerstmenu

- 1 natometpoes
- 2 zeephaper
- 3 melpasoep
- 4 paardepalen
- 5 tomaratro

Kerstboomversierselen

- 1 tres
- 2 saraken
- 3 kepi
- 4 lab
- 5 lesring
- 6 jokkel

Zesde opgave

Kerstboom-raadsel

Vinden jullie dit niet een mooie Kerstboom? Er staan kaarsen in te branden en er hangen ballen en slingers in. En verder allemaal beesten van wit papier; wie weet maak jij die zelf ook wel!

Het aardigste is, dat, als je al die beesten op een rijtje zet, hun beginletters samen iets vormen, dat je in deze tijd vaak zult zeggen en horen zeggen.

Wat dat is, dat mogen jullie uitzoeken.

Het verknipte versje

Ik had een nieuwjaarsversje voor jullie - en wat gebeurt er? Victor, die er zo naar verlangt om naar de kleuterschool te gaan, heeft de zinnnetjes uit elkaar geknipt. Hij vond zichzelf erg knap. Maar dat vond ik helemaal niet. En dat liet ik merken ook.

Om het weer goed te maken haalde hij gauw de lijmpot en plakte alle stukjes zin weer aan elkaar.

Nu zijn jongetjes die nog niet naar de kleuterschool gaan niet bepaald geschikt

om stukken van een zin aan elkaar te plakken; dat merkte ik wel toen ik zijn werkstuk bekeek. Maar hij had zo zijn best gedaan. En ik raakte weer helemaal in mijn humeur, toen ik zag dat het versje nu juist een mooie puzzel voor jullie is geworden.

Maken jullie het in orde?

(Aanwijzing: Je moet eerst iedere versregel 'goed' maken, en daarna de regels in de juiste volgorde zetten.)

*Een wit paard voor
Dan slaat de
De slee staat stil,
Wat nadert daar
Die langs de
En komt precies
Daar is het
Twaalf slagen,*

*luister maar,
wie stapt er uit?
wegen glijdt . . .
oude torenklok
nieuwwe jaar!
in snelle vaart
op tijd?
een arreslee*

Lees dit vooral, het is belangrijk!

Als je het niet doet, dan kan het je je prijs kosten; je zou bijvoorbeeld kunnen vergeten je adres te vermelden.

Ook dit jaar zijn er weer zeven opgaven: de kleurplaat; een tekening bij een gedichtje; twee lange zinnen - een voor kinderen boven en een voor die beneden

de elf jaar; de verhalenplaat; verstopte woorden - ook twee opgaven; het kerst-boomraadsel; het verknipte versje.

Van deze opgaven zijn de kleurplaat en de verhalenplaat het belangrijkste.

Natuurlijk wordt er met je leeftijd rekening gehouden.

Nu nog wat over de prijzen.

Voor een *eerste* prijs komen de kinderen in aanmerking die alle zeven opgaven goed hebben opgelost - waarbij ook meetelt hoe je werk er uitziet.

De *tweede* prijzen gaan naar hen van wie hetzelfde geldt maar die slechts zes goede oplossingen inzonden.

Dan volgen de *derde* prijzen voor vier of drie goede oplossingen.

Het kan zelfs voorkomen dat één inzending - de kleurplaat bijvoorbeeld, of het verhaal - zó is, dat je er al een prijsje mee hebt verdiend.

Nadat de prijzen zijn toegekend, kan er niet meer over gecorrespondeerd worden!

En nu nog enkele dingen waar je beslist aan moet denken:

- 1 Elke opgave moet op een afzonderlijk velletje papier worden geschreven. Vergeet vooral niet je naam, je adres en je geboortedatum te vermelden. En zet er ook bij of je een jongen of een meisje bent. Bij de namen Hans, Willy of Cor bijvoorbeeld kun je dat niet weten.

- 2 Frankeer je brief goed. Brieven met strafport moet ik, hoe naar ik het ook vind, weigeren.

- 3 Gebruik liever geen potlood. Ballpoint mag wel: sommige ouders hebben hier om gevraagd.

- 4 De kinderen die hun kleurplaat of verhaal graag terug willen hebben, moeten me dit laten weten. Maar vergeet niet een postzegel in te sluiten (de zegel zelf niet vastplakken).

- 5 Als er meer kinderen in één gezin zijn, kunnen die bij Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam C, nog kleurplaten aanvragen - zoveel als er nodig zijn.

- 6 Alle inzendingen en brieven moeten worden geadresseerd aan Mevrouw D. A. Cramer-Schaap, Dijkhuizerweg 22, Epe, Gelderland, en wel vóór 20 januari 1967. En dit is de *uiterste* datum.

Dan nog een vraag. Prijswinnaars, berichten jullie me vooral even de goede ontvangst van jullie prijsboek.

En tot slot: Allemaal goed Kerstfeest en een gelukkig Nieuwjaar! Je

D. A. Cramer-Schaap

Meer boeken voor Kerstmis

Hieronder vindt u nog een aantal uitgaven, die welkom zijn bij de kerstversiering in elk gezin en op de zondagsscholen.

Bundels kerstverhalen voor de jeugd

Mensen en dieren in de Kerstnacht *N. Basenau-Goemans f 4.95*

Het kerstboek voor de jeugd *D. A. Cramer-Schaap f 4.90*

Kerstmis is gekomen *C. E. Pothast-Gimberg f 3.95*

Voor Kerstmis deze kant uit *Ruth Sawyer f 4.90*

Stille Nacht

gebonden f 5.90

50 kerstliederen met pianobegeleiding

Kinderen van één Vader

illustraties van Nans van Leeuwen

voor gezin en zondagsschool

3e druk

gebonden f 11.90

Een bundel van 200 liederen voor de jeugd met pianobegeleiding (waaronder de liederen uit 'Stille nacht'). Behalve oude bekenden werden tal van nieuwe composities en teksten opgenomen.

Bijbelse verhalen voor jonge kinderen

D. A. Cramer-Schaap

illustraties in vele kleuren van Ali Evers

voor kinderen van 4 tot 8 jaar

7e druk, herzien en uitgebreid

gebonden f 9.50

De jongen met de herdersfluit

D. A. Cramer-Schaap

illustraties van Jenny Dalenoord

voor kinderen van 6-11 jaar

gebonden f 9.50

In beide boeken is een rasechte vertelster aan het woord, die kinderen ongemeen weet te boeien. De eenvoudige bewoordingen brengen, tezamen met de kostelijke tekeningen, de wereld van de bijbel geheel tot leven. Twee gezinsboeken!

Ploegsma-uitgaven

In de boekhandel verkrijgbaar

Prijzen vrijblijvend

